

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Současná právní úprava předběžného opatření a vykázání
využívané pro eliminaci domácího násilí policejními orgány**

Autor práce: Radim Holexa, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Příbram, 23. dubna 2012

.....

P o d ě k o v á n í:

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu bakalářské práce, panu JUDr. Janu Bouchalovi, za jeho profesionální a zároveň lidský přístup, za jeho odbornou pomoc a vedení a hlavně za jeho trpělivost.

ABSTRAKT

HOLEXA, R. *Současná právní úprava předběžného opatření a vykázání využívané pro eliminaci domácího násilí policejními orgány*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011. 63 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jan Bouchal

Klíčová slova: vykázání, předběžné opatření, soud, domácí násilí, interdisciplinární spolupráce, ohrožená osoba

Práce na téma „Současná právní úprava předběžného opatření a vykázání využívané pro eliminaci domácího násilí policejními orgány“ je zpracována v jednotlivých na sebe navazujících kapitolách, jejichž cílem je ucelený pohled na problematiku domácího násilí a jejího řešení. Úvod práce je věnován domácímu násilí. V navazujících částech bude práce zaměřena na popis institutu vykázání, jakož i práci policistů při uplatnění oprávnění vykázat násilnou osobu ze společného obydlí a popis určitých specifik, které v rámci vykázání mohou nastat. Práce je dále zaměřena na popis předběžného opatření soudu, jakož i na navazující instituce vyplývající z interdisciplinární spolupráce. Práce dále poukazuje na legislativní řešení domácího násilí ve Slovenské republice a porovnání rozdílů české a slovenské právní úpravy vykázání. V závěrečné kapitole bude provedeno porovnání okresu Nymburk a okresu Kolín se zaměřením na počty vykázání a předběžných opatření soudů.

ABSTRACT

HOLEXA, R. *The current legislation on precautions and expulsion applied by the police to eliminate domestic violence*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2011. 63 p. Supervisor: JUDr. Jan Bouchal

Key words: expulsion, precaution, court, domestic violence, interdisciplinary cooperation, endangered person

The thesis entitled *The current legislation on precautions and expulsion applied by the police to eliminate domestic violence* gives a coherent picture of the issue of domestic violence and the provisions dealing with it. The research paper is structured into several logically related chapters. The introduction explains the topic of domestic violence. The following chapters explain the institution of expulsion, the tasks of the police acting as the authorized evicting body against a violator residing in cohabitation with the endangered victim, and study certain particularities which might arise during the expulsion process. The paper further explores the precautions employed by the court, and the role of other ensuing institutions acting within the due interdisciplinary cooperation. The thesis also shows how the issue is dealt with in the Slovak legislation and draws up the differences between the respective Czech and Slovak legal regulations. The concluding chapter compares the rates of eviction cases and court precautions obtained due to the research carried out in the district of Nymburk and the district of Kolín.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíle a metodiky.....	10
1.1 Základní pojmy.....	11
2 Domácí násilí.....	13
2.1 Znaky domácího násilí.....	14
2.2 Formy domácího násilí.....	15
2.3 Fáze domácího násilí.....	16
3 VYKÁZÁNÍ.....	18
3.1 Současná právní úprava vykázaní.....	19
3.1.1 <i>Lhůta vykázaní.....</i>	20
3.1.2 <i>Potvrzení o vykázaní.....</i>	20
3.1.3 <i>Námítky proti vykázaní.....</i>	21
3.1.4 <i>Práva a povinnosti vykázané osoby.....</i>	21
3.1.5 <i>Povinnosti policisty v souvislosti s vykázaním.....</i>	23
3.2 Rozdíly mezi současnou a minulou právní úpravou vykázaní.....	24
3.3 Postupy policie před vykázaním.....	25
3.3.1 <i>Činnost dozorčí služby.....</i>	25
3.3.2 <i>Činnost hlídky po příjezdu na místo incidentu.....</i>	26
3.3.3 <i>Činnost hlídky po vstupu do obydlí.....</i>	27
3.3.4 <i>Vyhodnocení situace a hrozeb.....</i>	27
3.3.5 <i>Otázky SARA DN.....</i>	28
3.3.6 <i>Adekvátní opatření.....</i>	29
3.4 Specifické postupy při vykázaní.....	30
3.4.1 <i>Senioři, zdravotně postižení, nemocné osoby.....</i>	30
3.4.2 <i>Dítě jako součást vykázaní.....</i>	31
3.4.3 <i>Dítě jako osoba násilná.....</i>	32
4 Předběžné opatření.....	34
4.1 Základní pojmy předběžného opatření.....	34
4.2 Předběžné opatření dle §76b).....	36
4.2.1 <i>Doba trvání předběžného opatření.....</i>	37
4.2.2 <i>Výkon rozhodnutí.....</i>	38
5 Vývoj řešení domácího násilí.....	40
5.1 Zákony upravující domácí násilí.....	42
5.1.1 <i>Trestní zákon.....</i>	42
5.1.2 <i>Zákon na ochranu před domácím násilím.....</i>	42
5.1.3 <i>Občanský soudní řád.....</i>	43
5.1.4 <i>Zákon o Policii ČR.....</i>	43
5.1.5 <i>Zákon o sociálním zabezpečení.....</i>	44
5.1.6 <i>Zákon o sociálních službách.....</i>	44
5.1.7 <i>Trestní zákoník.....</i>	44
5.2 Vývoj postupů police v návaznosti na legislativní vývoj domácího násilí.....	45
5.2.1 <i>Metodika před vznikem vykázaní.....</i>	45
5.2.2 <i>Metodiky v souvislosti se zákonem č. 283/1991 Sb., O Policii ČR.....</i>	45
5.2.3 <i>Metodiky v souvislosti se zákonem č. 273/2008 Sb., O Policii ČR.....</i>	46
5.2.4 <i>Stanoviska ministerstva vnitra.....</i>	46
6 Subjekty interdisciplinární spolupráce.....	48
6.1 Intervenční centra.....	48

6.2	Orgán sociálně právní ochrany dětí.....	49
6.3	Interdisciplinární spolupráce v praxi.....	50
7	Řešení domácího násilí ve Slovenské republice	52
	7.1 Rozdíly slovenské právní úpravy vykázání oproti české	53
8	Porovnání vybraných okresů a příslušných soudů.....	55
	<i>Územní odbor Nymburk.....</i>	<i>55</i>
	<i>Územní odbor Kolín .....</i>	<i>56</i>
	<i>Okresní soud Kolín.....</i>	<i>56</i>
	8.1 Výsledky porovnání	57
	Závěr	58
	Seznam použité literatury.....	60

Úvod

Téma bakalářské práce je „Současná právní úprava předběžného opatření a vykazání využívané pro eliminaci domácího násilí policejními orgány“. Jedná se o aktuální problematiku z hlediska jejího řešení, avšak násilí v rodině provází lidstvo již od samého počátku, kdy řešením toho problému se začala zabývat až moderní doba. Ve vyspělých zemích se o tomto problému hovoří zhruba od konce 70. let 20. století a lze toto období pojmenovat jako počátek, kdy se společnost domácím násilím začala blíže zaobírat. Násilí zde bylo identifikováno jako problém, který se odehrává v rodině nebo v partnerských vztazích, které páchají muži na ženách. S vývojem doby však bylo zjištěno, že domácí násilí je páchano nejen na ženách, ale i seniorech a dětech.

Z historického hlediska bylo násilí v rodině přehlíženo i na základě kulturních a náboženských tradic. Když se násilí v rodině dostalo na veřejnost, nebylo nikde dovolání, jelikož církve vždy dbala na zachování svazku manželského a násilí páchané v rodině tiše tolerovala. Rovněž ženy se málo kdy svěřily se svými problémy, jelikož násilí na nich páchané braly jako své osobní selhání a v případě, že by se dostalo na veřejnost, byla by to hanba pro celou rodinu. S takovýmto přístupem je možné setkat se i dnes a to převážně na vesnicích u starších generací.

Jedním z důvodů rozvoje domácího násilí, ale i informovanosti o něm, je bezesporu nezadržitelný vývoj společnosti. Dochází k rychlému rozvoji společnosti a zvedání životní úrovně. Doba je však uspěchaná a společnost se znatelně rozděluje na různé společenské vrstvy. Tak jak se na jedné straně životní úroveň razantně zvyšuje, na druhé straně strmě klesá, roste agresivita, přibývá stresových situací a společnost se s tím neumí adekvátně vypořádat. Mnoho těchto faktorů ať již kladných či záporných dává příležitost k nechtěnému rozvoji domácího násilí. Jde o aktuální společenskou problematiku, která postihuje všechny společenské vrstvy, věkové kategorie, druhy zaměstnání nikoho nevyjímaje.

Vzhledem k tomu, že pojem domácí násilí nebyl blíže specifikován a zakomponován do legislativy, nebylo společností, ale ani policií nahlíženo na hlubší podstatu tohoto problému, a v převážné většině všechny tyto incidenty končily nedostatečným vyřešením na místě „domluvou“, nebo oznámením přestupku správnímu orgánu. V ojedinělých případech bylo zahájeno trestní stíhání pro některý z obecných trestných činů, například ublížení na zdraví dle ustanovení § 221, trestný čin znásilnění

dle § 241 nebo trestný čin omezování osobní svobody dle § 238, vše dle zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Průlomovou změnu v legislativě přinesl až zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon přinesl širokou škálu změn, jenž se významně promítly v zákoně o Policii ČR, Občanském soudním řádu, Trestním zákonu nebo také v zákonu o sociálním zabezpečení.

O domácím násilí jako takovém se nikdy blíže nehovořilo jako o celospolečenském problému, jelikož na povrch se dostalo pouze mizivé procento případů a to nebylo společností považováno za celospolečenský problém. Na neřešení této problematiky přispívala i nízká informovanost společnosti.

Důvodem výběru tématu předkládané práce bude vytvoření uceleného pohledu na problematiku řešení domácího násilí, získané propojením studia odborné literatury a poznatků s policejní praxí.

1 Cíle a metodiky

Hlavním cílem práce je představit a blíže popsat oprávnění policie k vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Dále popsat postup policie před samotným vykázáním a poukázat na určitá specifika vykázání v případech, kdy bude účastníkem senior nebo osoba tělesně postižená. Tato specifikace bude dále zaměřena na postup v případech, kdy bude ohroženou nebo násilnou osobou dítě.

Dalším z cílů je rovněž obecný popis předběžného opatření soudu a zejména pak předběžné opatření dle § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, s tím vymezení pojmů související s předběžným opatřením a jakým způsobem je uplatňován samotný výkon rozhodnutí soudu.

Vzhledem k tomu, že vykázání a předběžné opatření soudu jsou navazujícími opatřeními na domácí násilí, je jedním z cílů i obecný popis domácího násilí s vymezením znaků, forem a fází domácího násilí. Cílem rovněž bude vymezení a popis legislativních zákonů, které se zabývají problematikou domácího násilí, jakožto poukázat i na vývoj metodických pokynů policie, které vždy navazují na změnu legislativy a mají za úkol určovat bližší postup policistů na místě vykázání.

Dalším cílem práce je obecné vymezení spolupracujících subjektů v rámci interdisciplinární spolupráce s bližším zaměřením na činnost intervenčního centra a orgán sociálně právní ochrany dětí, jakožto i popis samotné interdisciplinární spolupráce.

V závěru práce bude obecně popsán vývoj legislativy na ochranu proti domácímu násilí ve Slovenské republice. Vzhledem k obdobnému vývoji a existenci vykázání i ve Slovenské republice bude tato kapitola zaměřena i na porovnání rozdílů české a slovenské právní úpravy vykázání. V závěrečné části bude provedeno porovnání vybraných okresů Středočeského kraje, kterými budou okres Nymburk a okres Kolín, zejména pak ke zjištění kolikrát bylo policisty využito oprávnění vykázání, s porovnáním, na kolik jich bylo navázáno předběžným opatřením soudu a dále na počty předběžných opatření soudu aniž by jim vykázání předcházelo.

Při zpracování a v průběhu práce bude souběžně využito metod analýzy a dedukce, kdy jednotlivé kapitoly budou průběžně popsány z obecného hlediska a budou na sebe vzájemně navazovat. V rámci popisu bude využito načerpaných informací z odborné literatury provázané praktickými zkušenostmi nasbíranými za dobu

třináctileté praxe. Dále bude v celé práci využito metody syntézy, kdy se kapitoly budou vzájemně doplňovat tak, aby práce v celkovém kontextu vytvořila ucelenou představu o zkoumané problematice.

V závěru práce bude využito metody komparace při porovnávání rozdílů české a slovenské právní úpravy vykazání, kdy tato metoda bude využita i v závěrečné kapitole při porovnávání vybraných okresů Středočeského kraje.

1.1 Základní pojmy

Vykázání - „využití oprávnění policisty, na základě něhož je násilná osoba povinna na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, zdržet se vstupu na tato místa a zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou“.¹

Domácí násilí - je dlouhodobé a opakující se fyzické, psychické, sexuální, ekonomické nebo sociální násilí se vzrůstající intenzitou páchané mezi osobami blízkými, které probíhá skrytě před veřejností, v soukromí a role ohrožené a násilné osoby se po celou dobu nemění.

Společné obydlí - byt či dům, který je ohroženou a násilnou osobou společně obýván, jehož předpokladem je společné bydlení a ne pouze společné vedení domácnosti. Za společné bydlení lze považovat vlastnictví nemovitosti, může se však jednat o bydlení v nájemním nebo podnájemním vztahu, ale také o společné bydlení podmíněné rodinnými nebo jinými vztahy²

Ohrožená osoba - ohrožená osoba domácího násilí je každá osoba, která je v rámci rodinných nebo partnerských vztahů opakovaně a dlouhodobě vystavována násilnému jednání ze strany násilné osoby při kterých dochází k omezování základních lidských práv a svobod, újmě na zdraví a to jak fyzické tak psychické.

Násilná osoba - „osoba, která ohrožuje ohroženou osobu na životě, zdraví anebo svobodě nebo lidské důstojnosti, žije s ohroženou osobou ve společném obydlí, je či byla spolu s ohroženou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a lze

---

¹Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání.

² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

*důvodně předpokládat, že se tato osoba bude dopouštět i nadále nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti.*³

Předběžné opatření - „*Předběžné opatření je nařízení soudu nebo správního orgánu v ČR, kterým jsou dočasně řešeny určité poměry, než je ve věci vydáno definitivní rozhodnutí*“⁴

Interdisciplinární spolupráce - vzájemná spolupráce mezi zainteresovanými subjekty na místní, ale i celostátní úrovni za účelem včasného odhalení a systematického řešení případů domácího násilí

Intervenční centrum - je „*konstituovaná specifická sociální služba pomoci a podpory v oblasti sociálně právního poradenství pro osoby ohrožené domácím násilím*“⁵

Závažné jednání - se rozumí hrubý fyzický nebo verbální útok násilné osoby proti ohrožené osobě, jenž u ohrožené osoby může vzbudit obavu o její život, zdraví, svobodu či lidskou důstojnost.

Opakované jednání - „*směřujícím ke zmaření vykázání nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu podle § 76b OSŘ je jednání, ke kterému došlo alespoň podruhé, nemusí se však jednat o totožná jednání např. drobný fyzický útok a podruhé verbální útok. Ani v jednom případě nemusí jít o závažný útok.*“⁶

---

³ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. Listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

⁴ Šance dětem: *slovníček pojmů*. [online]. 2012[cit. 2012-01-10]. Dostupné z: WWW: <<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/slovnicek-pojmu.shtml>>.

⁵ ŠEDIVÁ, M. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Praha, 2007, s. 9.

⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. Praha, 2009, s. 2917.

2 Domáci násilí

Násilí v rodině a mezi partnery je staré jako lidstvo samo a zmínky o něm je možné nalézt i v historických knihách a dramatech. V tragédii Williama Shakespeara „Othello“, je hlavní postava násilnický a chorobně žárlivý manžel, **„který je silně paranoidní, nedůvěřivý, podezřívavý, a uzurpuje manželku nebo celou rodinu. Naprosto postrádá náhled na patologii vlastního jednání a subjektivně je přesvědčen o oprávněnosti vlastních činů. Neváhá používat psychické a tělesné násilí“.**⁷

Domáci násilí se vyznačuje blízkým vztahem mezi agresorem a obětí. Mezi těmito osobami existují úzké vazby a vzájemná provázanost spočívající ve společném bydlení, ekonomické a sociální závislosti.⁸ Přetrhání těchto vazeb je pro oběti těžké a někdy i nepřekonatelné. Proto je domácí násilí tak závažným problémem, jelikož často zůstane skryto, neodhaleno a nepotrestáno. **„Navíc se jedná snad o jediný trestný čin či přestupek, v jehož případě pachatel neopouští „místo činu“ a díky určité toleranci totiž neočekává, že by za své chování mohl být odsouzen či potrestán. Pachatel domácího násilí má „dvoji tvář“. Násilně se chová často pouze doma, vůči svému okolí se může jevit zcela jinak.“**⁹

Domáci násilí není dílem okamžiku a není páčáno v afektu, ale jedná se o promyšlené jednání agresora vůči své oběti, kterým stále více upevňuje svoji moc a pozici v rodině nebo vztahu. Násilí jako takové vzniká vyvoláním pocitu strachu, méněcennosti a nadřazenosti jedné osoby nad druhou. Násilí postupně narůstá na intenzitě a hranice kdy je vztah mezi partnery ještě bezpečný je velice tenká a oběť ji málokdy včas rozpozná. Ohrožené osoby se tak často ve vztahu ztotožní se svoji podřízenou rolí, čímž dají násilníkovi prostor k již ničím nerušené manipulaci s obětí. U domácího násilí, kde jsou přítomny děti, je velké riziko, že čím více jsou děti přítomny tomuto jednání, tím je začnou brát jako samozřejmost. Riziko pak nastává v dospívajícím věku, kdy začnou přebírat model svých rodičů. **Domáci násilí samo od**

---

⁷ HUMHAL, K. Rosa-os: *Násilí v rodině a rozhodování o svěřeni do výchovy – vybrané případy z praxe*. [online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: WWW: <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/HUMHAL_Domaci_nasili_a_rozhodovani_o_svereni_nezl.pdf>.

⁸ Občanská poradna Nymburk, o.s., Občanská poradna Beroun, *Co dělat když...? Rady a informace pro oběti násilí a trestných činů*, součást projektu č. CZ.04.1.05/3.2.04.4/5342, Projekt spolufinancován Evropským sociálním fondem, státním rozpočtem ČR a krajským rozpočtem Středočeského kraje, s. 6.

⁹ Rosa-os: *Domáci násilí, Specifika domácího násilí*. [online]. [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/specifika-domaciho-nasili/>>.

*sebe neskončí, naopak má nebezpečnou tendenci eskalovat. Ohrožené osoby potřebují včasnou a účinnou pomoc, ochranu a podporu.*¹⁰

2.1 Znaky domácího násilí

Domácí násilí má svoje specifické znaky, kterými se liší od jiných forem násilí. Mezi základní znaky patří neveřejnost, eskalace, opakovanost, dlouhodobost a rozdělení rolí.

Neveřejnost - základním znakem domácího násilí je neveřejnost. Jedná se o místa, kde se agresor cítí bezpečně, nikým nepozorován, izolován od případných svědků svého jednání. Útoky probíhají převážně v soukromí, v bytech, domech, na chatách a dalších místech izolovaných od ostatní společnosti. Tyto místa by právě měly být pro oběť oním nejbezpečnějším místem, kdy však opak je pravdou.

Eskalace - prvními známkami násilí jsou hádky a urážky, které postupně přerostou až v první fyzické útoky (facky, kopance, škrábance, tahání za vlasy). Vzhledem k tomu, že převážně tyto prvotní impulsy bývají oběťmi přehlíženy, dodávají agresorům pocit, že na jejich chování není nic špatného a tudíž je vše pořádku. Agresivita však nemá ustupující charakter a tak tyto jednotlivé útoky nabírají na intenzitě. Od facek, škrábanců a drobných ublížení na zdraví postupně přechází násilí až na útoky ohrožující život a zdraví oběti.¹¹

Opakovanost - jestliže ve vztahu dojde k osamocenému útoku a to jak na lidskou důstojnost nebo proti životu a zdraví, nemusí se jednat hned o domácí násilí, ale může jít o jeho začátek. Útoky neprobíhají v pravidelných intervalech, ale jsou však stále častější a v horších případech mohou přerůst až v běžnou součást agresorova chování.

Dlouhodobost - domácí násilí není pácháno v afektu, ale jde o promyšlené jednání a tudíž i z hlediska času o dlouhodobou záležitost. Domácí násilí se postupně vyvíjí a může přetrvávat i po dobu několika let aniž by bylo okolím zpozorováno.

---

¹⁰Policie: *Prevence, Domácí násilí, Nebuďme slepi k domácímu násilí*. [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/domaci-nasilí-644841.aspx>>.

¹¹ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 39.

Rozdělení rolí - důležitým znakem domácího násilí je rozdělení rolí. V domácím násilí jsou jasně rozdělené role na oběť a agresora. Nejde o domácí násilí kdy se role agresora a oběti střídají. V prvopočátcích domácího násilí, kdy dochází k prvním hádkám a urážkám se role pomalu, ale jistě rozdělí. Jeden s partnerů začne mít převahu nad druhým a tuto nově vzniklou pozici agresora si postupně začne upevňovat. Propast mezi jím a druhým partnerem se s časem a narůstající agresivitou začne čím dál víc prohlubovat. Tyto role zůstávají neměnné.¹²

2.2 Formy domácího násilí

Fyzické násilí - základním znakem fyzického násilí je každý útok proti životu a zdraví ať už se jedná o drobné ublížení na zdraví nebo o závažnější trestné činy ohrožující život nebo zdraví osob. Takovými projevy jsou fackování, kopání, tahaní za vlasy, škracení, pálení, řezání, bodání, ohrožování střelnou zbraní nebo jiným předmětem, kterým by útok na oběť byl důraznější, ale také nemožnost spánku, odpírání jídla. Může se, ale také jednat o jednání, kdy pachatel oběti fyzicky neublíží, ale přinutí ji k požívání alkoholu, drog nebo jiných návykových látek.¹³

Psychické násilí - psychickým násilím se rozumí systematické působení na psychiku oběti neustálým ponižováním, nadávkami, urážením, nepodloženým obviňováním, zákazy, vyhrůžkami násilím, vyhrožování sebevraždou, hrubým chováním, obtěžování, ničením majetku ohrožené osoby zejména oblíbených věcí¹⁴

Sociální násilí - sociální násilí spočívá v neustále kontrole agresora nad chováním oběti, které se projevuje zákazem styku s rodinou a přáteli bez přítomnosti agresora, neustálé volání a kontrola kde se oběť zrovna nachází a co dělá, zákaz vycházek z domu, kontrola soukromých emailů, textových zpráv, určování oblečení, výběr zaměstnání.

Sexuální násilí - u sexuálního násilí je potlačováno svobodné rozhodnutí oběti o svém sexuálním životě svobodně rozhodovat, ve výběru partnera, sexuálních

---

¹² STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 14.

¹³ ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 186.

¹⁴ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti*. Praha, 2005. s. 9.

praktikách, rozhodování o místě a čase. Jednání agresora spočívá v nucení k sexu i přes odpor oběti, provozování sexuálních praktik, které se oběti přiči, nucení ke sledování pornografie, sexuálním napadání.¹⁵

Ekonomické násilí - jedná se o nadvládu a kontrolu agresora nad veškerými finančními prostředky oběti, kontrolu nákupů, neplacení nájmu, nepřispívání na chod domácnosti, zákaz přístupu k financím, zatajení finanční situace rodiny a pachatele.¹⁶ Z důvodu finanční izolace oběti od jakýchkoliv finančních prostředků, dochází k izolaci oběti od společnosti, roste závislost na partnerovi, znemožnění, aby si oběť z dané situace pomohla sama.

Kombinace - násilí páchané násilnou osobou na oběti je málokdy zaměřeno pouze na jednu z forem domácího násilí. Toto je v převážné části kombinací několika forem domácího násilí. Nejčastější kombinací je forma fyzického, psychického a sociálního násilí. Tyto kombinace mohou být však různé. Poznání a znalost forem násilí je důležité nejen pro policisty a sociální pracovníky, ale rovněž pro všechny zainteresované složky, které přichází do styku s domácím násilím.¹⁷

2.3 Fáze domácího násilí

Domácí násilí prochází navzájem prolínajícími fázemi. Jedná se o fáze stupňování napětí, fázi agrese, fáze usmiřování a fáze klidu.

Fáze stupňování napětí – v této fázi dochází ke vzniku napětí mezi násilnou osobou a obětí. Dochází k prvním hádkám, k rozčarování a výbuchům emocí. Agresor je v této fázi žárlivý, podrážděný, neustále oběť za něco kritizuje, kdežto oběť je v této fázi úslušná, milá, kdy se snaží násilníkovi za všech okolností vyhovět, aby předešla konfliktu.¹⁸

Fáze agrese – jakmile u agresora nastane fáze agrese, dochází k napadání oběti a to jedním z druhů nebo kombinací psychického, sexuálního, sociálního, fyzického nebo

---

¹⁵ Pomoc obětem: *Problematika násilí, formy násilí, sexuální násilí*. [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: WWW: <<http://pomocobetem.cz/clanky/clanek.php?k=22&a=20&proc=default&qmzi=72>>.

¹⁶ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 15.

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, 2008, s. 10.

¹⁸ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 16.

ekonomického násilí. V této fázi je oběť bezmocná, ustrašená. V této fázi má oběť silnou touhu vztah s agresorem ukončit.

Fáze usmiřování – fáze agrese je vzápětí vystřídána fází usmiřování. Zde dochází k úplnému útlumu agresivního jednání. Agresor začne oběť odprošovat, kupovat dárky a slibovat, že se to již nikdy nebude opakovat. Tímto chováním vyvolá v oběti pocit, že ve vztahu ještě není vše ztraceno a že je možné vztah zachránit, je zde ještě silný citový vztah k pachateli, který ovlivňuje rozhodování ohrožené osoby.

Fáze klidu - po fázi usmiřování nastává fáze klidu. Ve fázi klidu se z agresora stává hodný milující partner, chová se ohleduplně, láskyplně, nosí květiny, čímž se u oběti prohlubuje pocit, že opravdu už je zase vše v pořádku. Pokud se oběť ve fázi agrese odhodlává od násilné osoby odejít, tak v této fázi nastává pravý opak, kdy se oběť přiklání k zachování vztahu.¹⁹

Fáze klidu je však opětovně dříve či později střídána fází stupňování napětí, kde opět nastávají verbální útoky a urážky, které přerůstají v násilí. Fáze se neustále střídají a prolínají v různě dlouhých časových úsecích. Časový úsek agrese se však neustále prodlužuje a fáze klidu naopak snižuje. Rovněž intenzita agrese při opakování jednotlivých fází neustále vzrůstá.

---

¹⁹ ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 54-55.

3 VYKÁZÁNÍ

„Vykázání je preventivním opatřením směřujícím k ochraně ohrožených osob. Je ukládáno bez ohledu na případnou trestněprávní kvalifikaci jednání násilné osoby. Jinými slovy řečeno policie násilnou osobu vykáže vždy tehdy, zjistí-li, že se v dané věci jedná o případ domácího násilí. Současně pak může být jednání násilné osoby vyšetřováno v rámci trestního řízení, lze-li jednání násilné osoby kvalifikovat jako trestný čin, případně, nedosáhlo-li jednání násilné osoby intenzity trestného činu, je prováděno přestupkové řízení“.²⁰

Vykázání jako takové se do zákona o Policii dostalo až s přijetím zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tímto zákonem došlo k mnoha významným změnám v oblasti boje s domácím násilím. Jednou z nich byla změna zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2007. Tato změna policii přinesla nové oprávnění pod pojmem vykázání, které se stalo účinným prostředkem v boji s domácím násilím. Účelem vykázání bylo a zůstává krátkodobě zamezit v dalším pokračování domácího násilí, nebo takovému hrozícímu násilí předejít a dát oběma zúčastněným stranám dostatek času pokusit se problém vyřešit.

Vykázání bylo v zákoně č. 283/1991Sb., o Policii České republiky popsáno pod ustanoveními § 21a) až § 21d). V těchto ustanoveních bylo policii nově dáno oprávnění rozhodnout, aby násilná osoba opustila společné obydlí po dobu 10 dní. Toto oprávnění však mělo dvě stránky, které se odlišovaly tím, zda byla násilná osoba přítomna na místě v době, kdy policista rozhodoval o vykázání či nikoliv. Podle situace bylo policistou vydáno rozhodnutí o vykázání násilné osoby ze společného obydlí nebo rozhodnutí o zákazu vstupu do společného obydlí. Obě tyto rozhodnutí však měly společný cíl a to po určitou zákonem stanovenou dobu oddělit násilnou osobu od osoby ohrožené.

Vykázání v uvedené podobě se však v zákoně udrželo pouhé dva roky. Za doby jeho používání byly získávány poznatky, které měly za následek, že vykázání v uvedené podobě je pro policisty příliš složité a zdlouhavé. Bylo zapotřebí tyto činnosti zjednodušit a urychlit. Změny se odrazily v novém zákoně č. 273/2008 Sb., O Policii

---

²⁰MVCR: *O nás, dokumenty-kriminality, domácí násilí - institut vykázání a další informace*. [online]. 2010[cit. 2011-11-16]. Dostupné z: WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>.

České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2009. Vykázání prošlo výraznou změnou, jelikož v novém pojetí zákona se již nejednalo o rozhodnutí ve správním řízení, ale šlo již pouze provedení policejního úkonu a tím k odstranění zdlouhavé a složité administrativy. V současném pojetí zákona je vykázání zakotveno v hlavě sedmé pod názvem vykázání. Zde jej nalezneme pod ustanoveními § 44 až § 47.²¹

3.1 Současná právní úprava vykázání

Současná, ale i předchozí právní úprava zákona o policii, umožňuje na základě splnění určitých podmínek, policistovi uplatnit oprávnění vykázat násilnou osobu z domu nebo bytu, který násilná osoba společně obývá s ohroženou osobou. Toto oprávnění se rovněž vztahuje i na vymezení prostoru, ze kterého bude násilná osoba rovněž vykázána. Převážně se bude jednat o bezprostřední okolí domu, který je násilnou a ohroženou osobou společně užíván. Jestliže na základě provedených šetření, učiněných před příjezdem na místo a na základě zjištěných skutečností zjištěných již na samotném místě incidentu, budou splněny předpoklady, ze kterých lze pojmout důvodné podezření, že násilnou osobou dojde ke spáchání, nebo hrozí-li takovéto nebezpečí ze spáchání nebezpečného útoku proti životu, zdraví a svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti je policista oprávněn násilnou osobu ze společného obydlí vykázat. Jestliže policista dojde k přesvědčení násilnou osobu vykázat, tak lze toto oprávnění uplatnit i v době nepřítomnosti násilné osoby na místě vykázání.²²

Vykázání podle zákona o policii se však striktně nedrží splnění všech znaků a podmínek domácího násilí, kterými jsou opakovanost a dlouhodobost, které jsou považovány za základní znaky domácího násilí. *„Vykázání však opakovanost uvádí pouze demonstrativně, dalšími rizikovými faktory, ze kterých může plynout obava z opakování útoku, může být obzvláště surový způsob vedení útoku, napadání ohrožené osoby i v přítomnosti policie, výhrůžky vůči ohrožené osobě v přítomnosti policie apod. V krajním případě tedy právní řád nevyklučuje osobu vykázat nebo trestně stíhat i pro ojedinělý vážný incident násilí vůči blízké osobě.“*²³

²¹ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 133.

²²KRÁLIČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEJ, M. *Právo proti domácímu násilí*. 2011, s. 85.

²³VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, s. 180.

3.1.1 Lhůta vykázání

Zákonem je rovněž stanovena lhůta, po kterou policista násilnou osobu vykazuje. Vykazuje se na dobu 10 dní ode dne jeho provedení. Lhůta vykázání počíná běžet následující den po dni, kdy k vykázání došlo a končí desátý den ve 24.00 hodin. Lhůtu vykázání nelze žádným způsobem zkrátit, lze ji však v průběhu vykázání prodloužit podáním návrhu na vydání předběžného opatření dle § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád. Na základě tohoto návrhu se doba vykázání prodlužuje do dne, kdy rozhodnutí soudu o tomto návrhu nabude právní moci. Tímto rozhodnutím může dojít k nařízení předběžného opatření soudu nebo může být návrh soudem zamítnut.²⁴

3.1.2 Potvrzení o vykázání

Vzhledem k tomu, že vykázání je citelným zásahem do soukromí obou zúčastněných stran, je tento postup a jeho náležitosti zákonem přesně upraven a je nezbytné, aby byl tento postup řádně dodržován.

Jakmile policista přistoupí k samotnému úkonu vykázání, je zapotřebí, aby tuto skutečnost oznámil násilné, ale i ohrožené osobě nacházející se na místě vykázání. O tom, že bylo přistoupeno k vykázání, je policistou následně zpracován předem připravený tiskopis s názvem potvrzení o vykázání. Po vyplnění potvrzení o vykázání a seznámení obou stran s jeho náležitostmi, je tento tiskopis předán oběma stranám oproti podpisu. Jako součást potvrzení je i seznámení násilné a ohrožené osoby s určitými omezeními a informacemi, které se týkají bezprostředně vykázání.

Součástí potvrzení o vykázání

- jasně vymezený prostor vztahující se k vykázání
- totožnost obou stran vykázání
- poučení vykázané osoby o jeho právech a povinnostech
- adresu policejního útvaru, kde si může převzít kopii úředního záznamu o vykázání

Úřední záznam o vykázání je zpracován policistou zpravidla po příchodu na útvar ve lhůtě do 24 hodin od vykázání. Tato lhůta je podmíněna tím, že policista je povinen zaslat tento úřední záznam o vykázání dalším subjektům do 24 hodin od vykázání v rámci interdisciplinární spolupráce. Do úředního záznamu o vykázání je

---

²⁴VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, 181 s.

policistou uvedena i ta skutečnost, jestliže si vykázaná nebo ohrožená osoba odmítnou převzít nebo podepsat potvrzení o vykázání.

Násilná osoba nemusí být vždy namíste vykázání přítomna. Tato situace je právně ošetřena tím, že jakmile se policista dostane do prvního kontaktu s vykázanou osobou, tak ji informuje o vykázání a poučí ji o jejich právech a povinnostech. Dále policista při prvním kontaktu předá vykázané osobě potvrzení o vykázání. Jestliže předání potvrzení nebude na místě možné z důvodu, že se policista s násilnou osobou náhodně setká mimo útvar policie, poučí vykázanou osobu o možnosti, že si může potvrzení o vykázání a kopii úředního záznamu o vykázání převzít u příslušného policejního útvaru.

V těchto případech, kdy násilná osoba není přítomna vykázání, rovněž platí, že lhůta vykázání ze společného obydlí a s ním spojené povinnosti počínají běžet od doby, kdy je policistou fakticky o vykázání rozhodnuto a nikoliv od doby, kdy se násilná osoba o vykázání dozví.

3.1.3 Námitky proti vykázání

Policista násilnou osobu před předáním potvrzení je povinen poučit o možnosti podat námitky proti vykázání. V případě podání námitek, které vykázaná osoba na místě učiní, musí policista tyto námitky zaznamenat v potvrzení o vykázání. Následně námitky bez zbytečného odkladu policista předá příslušnému krajskému ředitelství. I když jsou násilnou osobou námitky podány, vykázání násilné osoby dále pokračuje do doby, než je o těchto námitkách krajským ředitelstvím policie rozhodnuto. Tyto námitky však vykázaná osoba může také předat písemně příslušnému krajskému ředitelství a to do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání.

Příslušné krajské ředitelství svým pokynem vykázání ukončí, jestliže shledá, že pro vykázání nebyly splněny zákonem stanovené podmínky. Následně o této skutečnosti bez zbytečného odkladu vyrozumí jak vykázanou a tak ohroženou osobu.

3.1.4 Práva a povinnosti vykázané osoby

Zákonem jsou jasně stanoveny povinnosti vykázané osoby. Tyto povinnosti lze považovat jako osobnostní a teritoriální ochranu ohrožené osoby. Aby se dosáhlo možnosti, kdy bude ohrožené osobě poskytnut čas na vstřebání a ucelení myšlenek jak dále naložit se svým životem, jsou zákonem násilné osobě uloženy takové povinnosti,

kteřé ohroženou osobu nejen po celou dobu vykázání chrání před dalšími útoky, ale rovněž ji ochraňují před nechtěným setkáváním se s násilnou osobou.

Mezi tyto povinnosti patří, aby vykázaná osoba neprodleně opustila společné obydlí obývané s ohroženou osobou, jakož i prostor, který byl policistou vymezený v potvrzení o vykázání. Mezi osobností a teritoriální ochranu spadá rovněž povinnost, zdržet se styku s ohroženou osobou a nenavazovat jakéhokoliv kontaktu. Aby se zabránilo nechtěnému setkávání a styku s ohroženou osobou je násilné osobě uložena povinnost vydat všechny klíče od společného obydlí, které jsou v jejím držení. V případě neuposlechnutí výzvy se vykázaná osoba poučí, že toto jednání může být kvalifikováno jako přestupek.²⁵

Součástí vykázání je i vymezení prostoru, na něž se vykázání vztahuje. Rozsah prostoru, na které se vykázání bude vztahovat, není nikde striktně uveden. Tento si policista určí sám na základě zvážení situace na místě a okolí a dle vlastního uvážení tak, aby již nedocházelo k dalšímu napadání ohrožené osoby. Jestliže v souvislosti s vykázáním je ohrožen provoz objektu nebo je-li násilné osobě znemožněn výkon zaměstnání, musí policista bezodkladně tuto skutečnost sdělit provozovateli objektu nebo zaměstnavateli vykázané osoby, aby si mohli přijmout potřebná opatření k zajištění provozu a předešli tak nechtěným škodám. Smyslem tohoto ustanovení je omezení důsledků, které mohou vzniknout třetím osobám v souvislosti s vykázáním.

Vykázané osobě jsou dány nejen povinnosti, ale zákon ji přisuzuje i určitá práva. Nežli vykázaná osoba splní povinnost opustit prostor, má právo vzít si ze společného obydlí pouze věci sloužící k osobní potřebě, dále osobní cennosti a osobní doklady. Dalším právem, o kterém policista vykázanou osobu předem poučí, je, že má právo jedenkrát, ale pouze za přítomnosti policisty vzít si v době vykázání ze společného obydlí další nezbytné věci potřebné ke svému zaměstnání nebo podnikání. Dalším právem je ověřit si na lince 158 (číslo tísňového volání), zda byla skutečně vykázána. Toto právo se uplatňuje především, když vykázaná osoba není přítomna vykázání. Posledním právem je vyzvednutí si kopie úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie. **„Takto má k dispozici oficiální dokument, který může následně použít**

---

²⁵PLECITÝ, V. *Problematika ochrany osob a majetku z pohledu soukromého a veřejného práva*. Plzeň, 2010, s. 68.

*jako podklad pro podání námitek proti vykázání nebo návrhu na zrušení předběžného opatření podle občanského soudního řádu.*²⁶

3.1.5 Povinnosti policisty v souvislosti s vykázáním

Policista, řešící vykázání je povinen předat vykázané osobě informaci o možnostech ubytování po dobu vykázání a v souvislosti s tím ji poskytnout nezbytnou součinnost, to vše bez zbytečného odkladu. Zpravidla se bude jednat o výčet všech ubytovacích zařízení, která se nachází v obvodu policisty, kde k vykázání došlo. Aby bylo zaručené včasné vyrozumívání násilné osoby o věcech týkajících se vykázání například o vyrozumění případných námitek nebo ukončení vykázání, vyžádá si policista adresu po účely doručování.

Další z povinností policisty na místě vykázáním je poučení ohrožené osoby o možnosti podat v průběhu vykázání návrh na vydání předběžného opatření dle § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád. Dále o možnosti využít nejrůznějších psychologických, sociálních nebo jiných služeb pro oběti násilí. Policista dále poučí ohroženou osobu, že je povinna uvádět pouze pravdivé údaje, na základě kterých policista vychází při vykázání a o následcích při uvedení vědomě nepravdivých údajů.

Jakmile policista přikročí k vykázání je povinen si zajistit přítomnost nezúčastněné osoby při provádění úkonů souvisejících s vykázáním. Tato povinnost mu odpadá, jestliže hrozí nebezpečí z prodlení.

V rámci interdisciplinární spolupráce se policistovi ukládá povinnost, aby do 24 hodin od doby kdy vstoupil do společného obydlí, zaslal kopii úředního záznamu o vykázání na příslušné intervenční centrum a dále příslušnému soudu, který je oprávněn rozhodnout o návrhu na vydání předběžného opatření. Jestliže ve společném obydlí žije nezletilá osoba, je policista povinen ve stejné lhůtě zaslat kopii úředního záznamu o vykázání příslušnému odboru sociálně právní ochrany dětí. Vzhledem k tomu, že může dojít vykázanou osobou k porušení vykázání, ukládá se policistovi zákonem povinnost, aby ve lhůtě 3 dnů od provedení vykázání provedl kontrolu, zda vykázaná osoba neporušuje povinnosti vyplývající s vykázání. Lhůta vykázání však neplatí jen pro vykázanou osobu, ale také pro osobu ohroženou. Nelze tedy, aby se ve stanovené lhůtě vykázání, násilník vrátil zpět k rodině a to i přesto, že ohrožená osoba

---

²⁶ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, 186 s.

na vykázaní násilné osoby netrvá. Po provedení veškerých úkonů je policista povinen o všech úkonech a opatřeních provedených v rámci vykázaní sepsat úřední záznam.²⁷

3.2 Rozdíly mezi současnou a minulou právní úpravou vykázaní

Nejpodstatnějším rozdílem je výkon samotného vykázaní. *„Vykázání je pojato jako výkon neformálního oprávnění policisty, nejedná se již tedy o rozhodnutí vydané ve správním řízení a je pojato jako faktický úkon. Pro policii tím dochází k zásadnímu zjednodušení postupu, kdy již příslušníci nadále nejsou nuceni vyhotovovat rozhodnutí se všemi náležitostmi, včetně odůvodnění, odpadá komplikované doručování a dochází i k odformalizování lhůt pro posouzení správnosti vykázaní v odvolacím řízení. S novou úpravou dochází k eliminaci rizika procesních vad (jinak věcně správného rozhodnutí) a zjednodušení práce policie.“*²⁸

Dalším rozdílem je forma vykázaní. V minulé právní úpravě bylo oprávnění rozděleno na dvě části. Jestliže se násilná osoba nacházela v době vykázaní na místě, bylo policistou vydáno rozhodnutí o vykázaní násilné osoby z bytu nebo domu obývaného společně s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí. Rozhodnutí bylo účinné od okamžiku, kdy bylo vykázané osobě prokazatelně sděleno. Jestliže se však násilná osoba na místě nenacházela, muselo být policistou vydáno rozhodnutí o zákazu vstupu do společného obydlí, jakož i do jeho bezprostředního okolí. Toto rozhodnutí bylo účinné od okamžiku, kdy se o něm násilná osoba dozvěděla. Současná právní úprava již zná pouze pojem vykázaní.

Dalším významným rozdílem je, že současná právní úprava vymezuje v povinnostech vykázané osoby zdržet se vstupu do prostor vymezených policistou a dále zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou, kdežto v předchozí úpravě se povinnost vztahovala pouze na zákaz návratu do vymezených prostor, osobní ochrana již zde nebyla specifikována.

V předchozí právní úpravě policista po provedeném vykázaní ze společného obydlí nebo zákazu vstupu do něj byl povinen do 24 hodin od vstupu do společného obydlí vyhotovit rozhodnutí, jehož opis musel být doručen vykázané a ohrožené osobě.

²⁷ PLECITÝ, V. *Problematika ochrany osob a majetku z pohledu soukromého a veřejného práva*. Plzeň, 2010, s. 72-73.

²⁸ MVCR: *O nás, dokumenty, Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2008*. [online]. 2010 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-plneni-opatreni-pro-zavedeni-interdisciplinarnich-tymu-spojucich-zdravotni-socialni-a-policejni-pomoc-pri-odhalovani-a-stihani-pripadu-domaciho-nasili-za-rok-2008.aspx>>.

V současné právní úpravě, však policista vykázání oznámí ústně vykázané a ohrožené osobě a dále na místě vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá oproti podpisu.

Další změnou je vyrozumívací povinnost. Oproti předešlému stavu, kdy byla povinnost do 24 hodin od vydání rozhodnutí toto doručit příslušnému intervenčnímu centru. Orgán sociálně-právní ochrany dětí se vyrozumíval pouze v případě, že ve společném obydlí, na které se vykázání vztahovalo, žily nezletilé osoby. Dnes tato vyrozumívací povinnost musí být ve stejné lhůtě zaslána navíc i soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření.

V případě, že vykázaná osoba nesouhlasila s vykázáním nebo zákazem vstupu do společného obydlí, bylo možno za předešlého stavu zákona podat odvolání proti rozhodnutí o vykázání a to do 15 dní ode dne oznámení rozhodnutí. Odvolání se podávalo u Policie České republiky a o odvolání rozhodoval odvolací správní orgán. Tento opravný prostředek neměl odkladný účinek. Současná legislativa tento problém řeší podáním námítky, kterou policista na místě vykázání uvede v potvrzení o vykázání a v případě, že vykázaná osoba není na místě vykázání přítomna, má právo podat námitku a to písemně do 3 dnů ode dne převzetí na příslušné krajské ředitelství.

3.3 Postupy policie před vykázáním

Než policista přikročí k vykázání násilné osoby ze společného obydlí je zapotřebí provést několik nezbytných úkonů, které na sebe navzájem navazují a ve svém výsledku dají policistovi komplexní odpověď, zda vykázání provést či nikoliv

3.3.1 Činnost dozorčí služby

Jakmile policista přijme oznámení o incidentu domácího násilí, neprodleně jej předává hlídce, která provede další úkony na místě domácího násilí. Dozorčí služba následně provede lustrace ohrožené a násilné osoby ve všech dostupných evidencích, za účelem zda v uvedené rodině již dříve nebylo domácí násilí řešeno, zda nebylo využito oprávnění vykázání či zda v uvedené rodině nebylo řešeno občanské soužití, které by nasvědčovalo, že v rodině jsou již dlouhodobější spory. Dozorčí službou je v evidencích prověřeno, zda se jedná o rodinu s dětmi, které mohou být rovněž osoby ohroženými domácím násilím. Dále provede lustrace trestní minulosti jak násilné tak ohrožené

osoby a zda některá z osob není držitelem střelné zbraně.²⁹ V případě, že násilná nebo ohrožená osoba je držitelem střelné zbraně, tak *„podle současné úpravy je tedy nejenom možné odebrat zbraň, které bylo užito k násilí v rámci incidentu, ale pokud existuje reálná hrozba, že by zbraně mohlo být užito v budoucnu (zbraň lze tedy odebrat i v případě, že vykázána osoba trvá na tom, že si zbraň jako věc osobní potřeby vezme při odchodu ze společného obydlí s sebou)“*.³⁰ Současnou právní úpravou se rozumí oprávnění policisty dle § 35 zákona č. 273/2008 Sb., O Policii České republiky, kdy v odstavci 1 se hovoří, že *„policista je oprávněn vyzvat osobu k vydání zbraně, hrozí-li nebezpečí, že jí bude neoprávněně užito k násilí nebo pohrůžce násilím. Po předchozí marné výzvě je policista oprávněn zbraň odebrat“*.³¹

3.3.2 Činnost hlídky po příjezdu na místo incidentu

Dozorčí službou je zapotřebí zjistit co nejvíce možných informací, které následně předá hlídce vyslané na místo oznámení, jelikož tyto informace jsou důležité pro další rozhodování hlídky na místě. Důležitou částí před samotným vykázáním je i šetření u sousedů, rodinných příslušníků a okruhu známých, kde policisté mohou rovněž zjistit zásadní informace pro rozhodnutí. Policisté na místě ověří totožnost všech zúčastněných osob a vyžádají si vstup do obydlí. V případě, že společné obydlí je užíváno více uživateli, je dostatečné, že souhlas se vstupem bude udělen, jakoukoliv touto osobou. Jestliže souhlas nebude dán a policistům se nepodaří jak telefonicky tak na místě zajistit kontakt s ohroženou osobou.³² Na základě vyhodnocení situace na místě a zjištěných informací, které nashromáždil, vznikne důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví ohrožené osoby je policista oprávněn užití oprávnění dle ustanovení § 40 odstavce 1 zákona č. 273/2008 Sb., O Policii České republiky, na základě kterého *„policista je oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek a provést tam potřebné úkony nebo jiná opatření jen tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti“*.³³

²⁹ STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázáni jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 48.

³⁰ LINHART, M. *Vyjádření odboru bezpečnostní politiky k terminologii manuálu BKB týkající se nakládání se zbraní na místě incidentu*. Praha: MVOBP. 2009, s. 1.

³¹ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky, citace §35/1*. Praha, 2009, s. 147.

³² KRÁLIČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEL, M. *Právo proti domácímu násilí*. 2011, s. 82-83.

³³ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky, citace § 40/1*. Praha, 2009, s. 163.

3.3.3 Činnost hlídky po vstupu do obydlí

Po vstupu do obydlí policista oddělí násilnou a ohroženou osobu od sebe, a pokud to bude možné, oddělí je tak, aby na sebe neviděli a ani se neslyšeli z důvodu zklidnění situace na místě, zabránění dalšího napadání a aby nedošlo k ovlivňování výpovědi ohrožené osoby. Dalším důležitým úkonem je zjištění, zda se na místě násilí zdržují nezletilé osoby a tyto je nutné vždy oddělit od násilné osoby. Toto zjištění však policisté již mají předem zjištěno šetřením dozorčí služby v evidencích a při vstupu do obydlí je to prvořadý úkol zasahující hlídky. Dále zda děti nebyly součástí násilí a zjištění v jakém jsou stavu. Vizuální prohlídkou a dotazovým šetřením policisté zjistí zdravotní stav všech zúčastněných a v případě zranění zajistí lékařské ošetření. Jakmile ze šetření policisty na místě vyplyne, že násilná osoba se v obydlí zdržuje neoprávněně, vyzve jí, aby obydlí opustila. V daném případě se nebude jednat o vykázání.³⁴

3.3.4 Vyhodnocení situace a hrozeb

Než policista přikročí k samotnému vykázání násilné osoby, tak na základě doposud provedených šetření si vyhodnotí, zda jsou splněny podmínky pro vykázání a zda může násilníkem dojít hrozbě nebezpečného nebo zvláště závažného útoku.

Vyhodnocení hrozby nebezpečného útoku³⁵

Vyhodnotit hrozbu nebezpečného útoku lze z několika hledisek.

Předchozí útok - hlavním hlediskem pro policistu je šetření v evidencích policie, kde policista zjistí množství předcházejících útoků, které mohou poukazovat na možné další jednání pachatele. V těchto předchozích událostech se policista zaměří, zda s každým novým útokem nenarůstala intenzita jeho jednání vůči ohrožené osobě. Jelikož se může jednat o první nahlášený případ, tak toto zjištění lze provést vytěžením ohrožené osoby a dalším šetřením, viz činnost dozorčí služby.

Agresivita - agresivitu násilné osoby policista zjišťuje ze způsobu vedení útoku předchozích napadení, rovněž z chování na místě incidentu, kdy násilná osoba i přes přítomnost policistů neustále vyhrožuje fyzickým napadením.

---

³⁴ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL. J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti*. Praha, 2005. s. 61-62.

³⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200 ze dne 22. prosince 2008 o provádění vykázání.

Alkohol a návykové látky – na místě incidentu si policista ověří, zda násilná osoba není ovlivněná alkoholem nebo návykovými látkami. Rovněž je zapotřebí zjistit zda se nejedná o osobu závislou na užívání alkoholu nebo návykových látek, čímž by se podstatně zvyšovalo riziko dalších útoků.

Zbraň - důležitým zjištěním je zda násilná osoba je držitelem střelné zbraně ať již legálně či nelegálně, jaký má vztah ke zbraním, zejména k častému užívání zbraní, zda již bylo dříve pachatelem zbraně užito, na základě čehož si policista vyhodnotí, zda v budoucnu nedojde k použití této zbraně proti ohrožené osobě.

Vyhodnocení hrozby zvláště závažného útoku³⁶

Izolace osoby - šetření policisty je zaměřeno, zda se násilná osoba nesnaží zákazy, vyhrožováním nebo fyzickým napadáním ohroženou osobu plně izolovat od přátel, rodiny nebo od jakéhokoliv styku s okolím

Neustálá kontrola - rovněž i zde je policistovo šetření zaměřeno k chování násilné osoby vůči ohrožené osobě, zejména zda nedocházelo k částečné nebo úplné ztrátě soukromí z důvodu neustálé kontroly za všech situací např. při jídle, domácích pracích, odpočinku a v závažnější formě při intimních záležitostech jako je koupel, toaleta, oblékání nebo péče o tělo jako takové

Poškozování věcí - důležitým faktorem je rovněž posouzení, zda násilná osoba poškozuje nebo špiní oděv ohrožené osoby za účelem snížení sebeúcty nebo jejího ponížení, dále zda nedocházelo k poškozování jejich oblíbených věcí.

Policista situaci zhodnocuje rovněž podle prohlídky společného obydlí, kde podle mnoha faktorů, které budou v obydlí k vidění, si může situaci lépe dovodit. Takovými faktory může být nepořádek, láhve od alkoholu, poškozené zařízení bytu, různé sociální podmínky jednotlivých členů domácnosti.

3.3.5 Otázky SARA DN

Nedílnou součástí před samotným vykázaním je vyplnění otázek „SARA DN“, na základě kterých je zjištěno, zda jsou přítomny typické znaky domácího násilí.

---

³⁶ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní.

Otázky „Sara DN“ - název je odvozen z prvních písmen slov „Spousal Assault Risk Assessment“. Tato metoda pochází z Kanady, odkud byla dále přenesena do Švédska, kde byla potřebnou pomůckou tamních policistů. Do České republiky tuto metodu přinesla organizace Bílý kruh bezpečí. Otázky „SARA DN“ jsou složeny z patnácti otázek, které jsou rozděleny do třech oddílů. První oddíl je zaměřen na násilí ve vztahu k blízké osobě. Druhý oddíl je zaměřen na obecné sklony násilné osoby k násilí a ve třetím oddíle je zjišťována zranitelnost ohrožené osoby. Metoda je určena pro policisty, kteří se jako první dostanou do kontaktu s ohroženou osobou. Vyhodnocením otázek lze určit aktuální situaci na místě, odhadnout rizika hrozby, a zda dojde k dalšímu domácímu násilí. Na základě těchto zjištění může policista přijmout adekvátní opatření. Ke správnému vyhodnocení otázek je zapotřebí mít dostatečné množství informací, což v praxi znamená, že policista přistoupí k vyplnění otázek až po provedení všech nezbytných šetření na místě incidentu.³⁷

3.3.6 Adekvátní opatření

V souvislosti s vykázáním může dojít k dalším adekvátním opatřením, které mohou vyvstat na základě situace na místě incidentu. Jedná se o takové případy, kdy násilná osoba se dopustila trestného činu nebo přestupku, je stále agresivní, pod vlivem návykových látek či alkoholu, dále napadá ohroženou osobu nebo policisty na místě, poškozují zařízení bytu, nebo je zraněná. V těchto případech je policistou zapotřebí přijmout určitá opatření, která povedou k neprodlenému zklidnění situace na místě.

Takovými opatřeními jsou zejména:

- **vykázání**
- ***zajištění násilné osoby na dobu nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody***
- ***umístění násilné osoby, která je pod vlivem alkoholu nebo návykové látky, do záchytné stanice***
- ***zadržení násilné osoby, která je podezřelá ze spáchání trestného činu (viz § 76 trestního řádu)***

---

³⁷ Donalinka: *Nová praxe, Metoda SARA DN*. [online]. [cit. 2011-12-18]. Dostupné z: WWW: <<http://www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/>>.

- zajištění převozu ohrožené osoby do bezpečí (azylové domy, přátelé, příbuzní apod.)³⁸

3.4 Specifické postupy při vykázání

Vykázání dle zákona o policii je ryze preventivním opatřením, které velkou měrou zasahuje do práv vykázané osoby. Nelze si jej však spojovat se sankčním, nebo trestněprávním charakterem. Na základě tohoto principu je možné ze společného obydlí vykázat jakoukoliv násilnou osobu, která se dopouští domácího násilí. Má se na mysli, že je možné vykázat jak dítě, které se dopouští násilí, tak i jeho rodiče, seniora, ale i osobu tělesně postiženou nebo osobu zbavenou svéprávnosti. Specifikem takového vykázání však zůstává vždy individuální postup ke každému konkrétnímu případu. Specifický postup je však i k uvedeným osobám v případě, že tyto osoby budou v postavení ohrožené osoby.

3.4.1 Senioři, zdravotně postižení, nemocné osoby

Jedná se o osoby, které jsou závislé na pomoci druhých a bez takové pomoci nejsou schopni zvládat problémy každodenního života. Ne však každá z uvedených osob je na pomoci druhých závislá. Domácí násilí na seniorech je především projevem špatného zacházení. *„Hovoříme-li o problematice špatného zacházení se seniory, bude nezbytné předem stanovit, že špatným zacházením bude zejména rozuměno úmyslné neuspokojování nezbytných základních potřeb seniora nebo takové úmyslné jednání, které má za cíl starší osobě psychicky nebo fyzicky ublížit“.*³⁹ Tak jako senioři jsou špatným zacházením postiženi i zdravotně postižení i osoby nemocné. V případech kdy dojde k vykázání násilné osoby, na jejíž každodenní pomoc byla ohrožená osoba závislá, je zapotřebí zajistit pomoc ohrožené osobě např. jinou vhodnou osobou, která by byla schopna takovouto péči zajistit. Jedná se především o rodinné příslušníky, kamarády, minulé životní partnery a podobně. Jestliže taková osoba není k dispozici, je zapotřebí vyrozumět pracovníka odboru sociální péče k zajištění potřebné pomoci. Pokud se bude jednat o vykázání v nočních hodinách a nebude možnost takovouto péči

³⁸ KRÁLIČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEL, M. *Právo proti domácímu násilí*. 2011, s. 84.

³⁹ Naposledy.blog: *Zdravotně postižení a domácí násilí, Kdo je senior? Násilí páchané na seniorech*. [online]. 2005[cit. 2012-01-31]. Dostupné z: WWW: <<http://naposledy.blog.cz/0901/zdravotne-postizeni-a-domaci-nasili-kdo-je-senior-nasili-pachane-na-seniorech>>.

zajistit, bude zapotřebí zajistit ohrožené osobě umístění ve zdravotnickém zařízení. O umístění následně policista informuje příslušný odbor sociální péče.⁴⁰

Uvedené osoby však mohou být i osoby násilnými, které se vůči svým pečovatelům mohou dopustit domácího násilí a jako takové mohou být ze společného obydlí vykázány. Jestliže se bude jednat o osoby, které se o sebe samy nepostarají, tak i v tomto případě je zapotřebí zajistit jinou vhodnou osobu nebo příslušný odbor sociální péče k zajištění péče o tyto osoby. U duševně nemocných je vhodná spolupráce s psychiatrem, kdy lze na základě jeho rozhodnutí umístit násilnou osobu na psychiatrii. Nelze však stanovit jednotný postup pro policii, jelikož každý případ je specifický a jako každá jiná osoba ať už osoba násilná nebo ohrožená má svoje určité problémy a potřebuje pomoci jiným způsobem. Při těchto případech policie nejčastěji spolupracuje s příslušnými odbory sociálních služeb, lékaři a zdravotnickými zařízeními.

3.4.2 Dítě jako součást vykázání

Na základě poznatků intervenčních center je zjištěno, že většina vykázání násilné osoby je prováděná v rodinách s dětmi. Ve stanovisku Ministerstva vnitra, odboru bezpečnostní politiky k postupu policie vůči dítěti jako svědkovi domácího násilí je uvedeno „*dospěje-li policista k názoru, že incident, ke kterému byl přivolán, splňuje znaky domácího násilí a panuje-li přinejmenším důvodné podezření, že dítě žijící v rodině bylo takovému incidentu nebo některému z předcházejících incidentů přítomno, pak takové prokazatelně týrané dítě jako osobu ohroženou označit musí.*“⁴¹

Vzhledem k povinnosti poučit ohroženou osobu dle § 46 zákona 273/2008 Sb., O Policii České republiky, musí policista přihlédnout k věku dítěte a poučení tomu přizpůsobit. Podle rozumové vyspělosti se dítěti vysvětlí, k čemu došlo a dále, že jeden z rodičů byl vykázán a po stanovenou dobu se s ním nemůže vidět. Dítě mladší 15 let se poučí volnou formou. Poučení se bude týkat zejména bodu a) a bodu b) ustanovení § 46. Dítě od 15 let se již poučí v plném rozsahu, jak o jeho právech a možnostech, tak i o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů. V potvrzení o vykázání se uvede ohrožený rodič společně se všemi ohroženými dětmi. V případě dítěte staršího 15 let se potvrzení o vykázání předává oproti podpisu. Po vykázání

⁴⁰LINHART, M. *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu policie při aplikaci institutu vykázání v některých specifických případech*. Praha: MVOBP. 2008, s. 1-2.

⁴¹LINHART, M. *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu policie vůči dítěti – svědkovi domácího násilí*. Praha: MVOBP. 2010, s. 1.

násilné osoby ze společného obydlí je povinností policie vyrozumět mimo příslušné intervenční centrum a soud také odbor sociálně právní ochrany dětí.

Jakmile je dítě uvedeno v potvrzení o vykázání jako ohrožená osoba, platí pro násilnou osobu, která byla vykázána zákaz styku nebo navazování kontaktu s dítětem a to i v případě, že se bude jednat o rodiče dítěte. I v opačném případě, kdy dítě není osobou ohroženou a není uvedeno v potvrzení o vykázání, vykázaný rodič nesmí kontaktovat ohroženou osobu s důvodu poskytnutí informací o společném dítěti a rovněž ani z důvodu o zprostředkování setkání s dítětem. V těchto případech převažuje zájem na ochranu dítěte, před právem rodiče stýkat se s dětmi. Vykázaná osoba je však oprávněna požádat odbor sociálně právní ochrany dětí o zajištění informací o dítěti nebo zajištění jiného kontaktu s dítětem.⁴²

3.4.3 Dítě jako osoba násilná

Domácího násilí se nedopouští jen osoby dospělé, ale i děti mladší 15 let. Jakmile je násilnou osobou dítě mladší 15 let a policista shledá, že je zde důvod pro vykázání, je zapotřebí, aby byl vyrozuměn orgán sociálně právní ochrany dítěte, který je povinen neprodleně podat návrh k soudu na vydání předběžného opatření dle ustanovení § 76a) odstavce 1, zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád. Tento postup orgánu sociálně právní ochrany dětí je dán ustanovením § 16 zákona č. 359/1999 Sb., O sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Na základě, že soud nařídí takovéto předběžného opatření dle 76a odstavce 1), bude dítě na nezbytně nutnou dobu umístěno ve vhodném prostředí, které je tímto ustanovení rovněž konkretizováno. *„Vhodným prostředím se rozumí výchovné prostředí u osoby nebo zařízení způsobilého zajistit nezletilému dítěti řádnou péči s ohledem na jeho fyzický a duševní stav, jakož i rozumovou vyspělost a umožnit realizaci případných jiných opatření stanovených předběžným opatřením.“⁴³*

Vždy je však zapotřebí posoudit zda je dítě natolik nezvladatelné a agresivní vůči osobám, žijící s ním ve společné domácnosti a zda hrozí další útoky vůči těmto osobám. Jestliže je zde důvodné podezření, že se takového jednání bude opětovně dopouštět a zákonnými zástupci toto jednání nebude zvládnuto, tak zákon připouští takovéto dítě vykázat. Jedná se však vždy o nejkrajnější posouzení případu. Policista

⁴²KEPKOVÁ, M. *Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánu sociálně – právní ochrany dětí v případech domácího násilí*, MPSV, s. 7-8.

⁴³DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. Praha, 2009, s. 448.

zasahující na místě může násilnou osobu zajistit dle § 26 písmena g) zákona č. 273/2008 Sb., O policii České republiky.⁴⁴

---

⁴⁴ LINHART, M. *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu policie při aplikaci institutu vykázání v některých specifických případech*. Praha: MVOBP. 2008, s. 1.

4 Předběžné opatření

Základem předběžného opatření je zajištění okamžité procesní ochrany, kterou by jinak nebylo možno zajistit obvyklým způsobem, z důvodu bezprostředně hrozící újmy. Jedná se o dočasné právní zajištění situace, než bude ve věci definitivně rozhodnuto soudem. Předběžné opatření pozbývá smysl v okamžiku, kdy bude soudem poskytnuta ochrana definitivní. Smyslem je poskytnout ochranu tomu, kdo o ni žádá, přičemž musí být brán zřetel na respektování ústavních pravidel ochrany té osoby, proti které předběžné opatření směřuje. Této osobě však nelze poskytnout ochranu v takové výši, aby znemožnila poskytnutí ochrany oprávněných zájmů osoby, která o ně žádá.⁴⁵

4.1 Základní pojmy předběžného opatření

Soud - nařízení předběžného opatření je v pravomoci soudu v případě, že soud má pravomoc jednat a rozhodnout ve věci samé. O předběžném opatření rozhoduje příslušný soud, který ve věci vydává usnesení. Příslušným soudem v případech předběžného opatření dle § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, se rozumí okresní soud, v jehož obvodu se nachází, nebo nacházel dům, byt, místnost nebo jiný prostor společně obývaný s navrhovatelem. Soud není povinen v rámci svého rozhodování o předběžném opatření provádět dokazování. Pro soud jsou dostatečné skutečnosti, které jsou prokázány nebo osvědčeny navrhovatelem.⁴⁶

Účastníci řízení - účastníkem řízení dle § 76b) je navrhovatel a osoba proti které návrh směřuje. Za navrhovatele je považována osoba, které jednáním osoby, proti níž návrh směřuje, bylo vážným způsobem ohroženo zdraví, život, svoboda nebo lidská důstojnost. Jedná se zejména o manžely, druha a družku, rodič a dítě.

Náležitosti návrhu - aby byl návrh navrhovatele na předběžné opatření soudem přijat, musí mít předepsané náležitosti, ze kterých musí být jasné, kterému soudu byly určeny, kdo návrh podává, čeho se týká a co sleduje, musí být opatřeno podpisem a datem. Dále návrh musí obsahovat jméno, příjmení a bydliště účastníků, nebo osob, jež je zastupují. Důležitou součástí návrhu je vyličení všech rozhodných skutečností, odůvodňujících nařízení předběžného opatření. Návrh, který neobsahuje všechny předepsané náležitosti,

⁴⁵DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. Praha, 2009, s. 420-427.

⁴⁶KRÁLIČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEL, M. *Právo proti domácímu násilí*. 2011, s. 66-67.

musí být ve stanovené lhůtě doplněn. O tomto předseda senátu usnesením vyzve k doplnění. Usnesení mimo lhůty pro doplnění, rovněž obsahuje poučení, jak má být oprava nebo doplnění provedeno. V případech kdy se jedná o předběžné opatření dle § 76a) a § 76b) je tento postup nepřipustný. Vzhledem k závažnosti dané problematiky je soudem návrh přijat s tím, že se soud dále pokusí opravit nedostatky tak, aby mohl o návrhu rozhodnout.⁴⁷

Lhůta pro rozhodnutí - o návrhu dle § 76b) musí soud rozhodnout do 48 hodin od doby, co byl návrh podán. Hrozí-li ve věci nebezpečí z prodlení, rozhodne soud o návrhu na předběžné opatření bezodkladně.

Usnesení - soud o předběžném opatření dle § 76b) rozhoduje usnesením. Toto usnesení se však vyhláší až při samotné realizaci výkonu přítomným účastníkům. Osobám, které se na místě výkonu nenacházely, se usnesení doručí dodatečně společně s vyzněním. Proti usnesení lze podat odvolání dle § 218b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád. Odvolací soud (krajský soud) ve lhůtě do 15 dní od předložení odvolání proti předběžnému opatření ve věci rozhodne.

Vykonatelnost – rozhodnutí je vykonatelné vyhlášením. Jestliže ve věci nedošlo k vyhlášení, je rozhodnutí vykonatelné dnem kdy bylo vydané. V daném případě není rozhodující, zda usnesení bylo doručeno, nebo zda nabylo právní moci.

Jistota - v souvislosti s předběžným opatřením může účastníkům řízení nebo třetím osobám vzniknout škoda nebo jiná újma, K zajištění těchto nároků, zákon ukládá navrhovateli složit jistotu a to ve výši 50.000,- Kč a ve věcech obchodních 100.000,- Kč. Složení jistoty v případech předběžného opatření dle § 76b) je však vyloučeno.

Rozhodnutí ve věci samé - za rozhodnutí ve věci samé je považováno například řízení o rozvodu manželství, řízení o úpravě poměru nezletilých dětí, řízení o vypořádání společného bydlení, řízení o neplatnost nebo neexistenci manželství.

---

⁴⁷ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 137-138.

4.2 Předběžné opatření dle §76b)

Předběžné opatření dle § 76b) přinesla do občanského soudního řádu až novelizace zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007. Jednou z hlavních myšlenek zavedení tohoto nového předběžného opatření, bylo navázání na policejní vykazání a tím prodloužení doby, po kterou bude násilná osoba vykazána mimo společné obydlí. Předběžné opatření dle tohoto ustanovení, však není podmíněno pouze navazováním na vykazání policie, ale rovněž za splnění určitých podmínek může soud nařídit předběžné opatření pouze i na základě návrhu ohrožené osoby. Cílem tohoto předběžného opatření, je zejména poskytnutí dostatečného času ohrožené osobě k podání návrhu ve věci samé. Dalším z cílů je zajistit, aby nebyla ohrožená osoba vystavována dalším násilnostem ze strany násilné osoby, zejména pak cíleným výhrůžkám z důvodu, aby svůj návrh na vydání předběžného opatření vzala zpět. Do zavedení tohoto nového ustanovení bylo soudy aplikováno pouze ustanovení dle § 76 odst. 1 písm. f), ve kterém se předběžným opatřením účastníku řízení ukládá, aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel.

Rozšíření výčtů povinností násilné osoby v § 76b) přinesla novelizace občanského soudního řádu zákonem č. 218/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. V případech domácího násilí kdy je soudem nařízeno předběžné opatření, se osobě proti které návrh směřuje, ukládá, aby na určitou dobu dodržovala konkrétní omezení, která jsou specifikována v odstavci 1 dotčeného paragrafu.

„Je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, předseda senátu předběžným opatřením uloží účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby

a) opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval,

b) nevstupoval do bezprostředního okolí společného obydlí nebo navrhovatele a nezdržoval se tam,

c) se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo

*d) se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem“.*⁴⁸

4.2.1 Doba trvání předběžného opatření

Základní doba trvání předběžného opatření je stanovena po dobu 1 měsíce od jeho vykonatelnosti. V převážných případech, je předběžné opatření soudu navazujícím opatřením na vykázání policie. V těchto případech, počátek lhůty předběžného opatření nastává následující den po dni, kdy skončila lhůta vykázání.

Lhůta předběžného opatření je zákonem stanovena na dobu jednoho měsíce, avšak zákon umožňuje ohrožené osobě podat návrh na prodloužení předběžného opatření. Jestliže je ohroženou osobou takovýto návrh na prodloužení podán, neskončí tato lhůta dřív, než bude soudem o tomto prodloužení rozhodnuto. Prodloužení lhůty předběžného opatření je však závislé na rozhodnutí předsedy senátu, který může lhůtu prodloužit, jestliže bylo ve věci zahájeno řízení ve věci samé (viz základní pojmy předběžného opatření) dříve, než uplynula lhůta základní doby předběžného opatření. Aby však bylo předběžné opatření soudem prodlouženo, musí kromě zahájení řízení ve věci samé, být ohroženou osobou v návrhu na prodloužení lhůty řádně popsány důvody na základě, kterých má být předběžné opatření prodlouženo. Těmito důvody je zejména stále přetrvávající násilí ohrožující život, zdraví, svobodu nebo lidskou důstojnost ohrožené osoby. Mimo tyto důvody, je však dále zapotřebí soudu doložit podklady ke svým majetkovým a jiným poměrům, jakožto podklady k vlastnickým a jiným vztahům k obydlí, na které se předběžné opatření vztahuje.⁴⁹

Předběžné opatření lze opakovaně prodloužit, délka však může trvat maximálně 1 rok od jeho nařízení. *„Pokud navrhovatel neprokáže své majetkové či jiné poměry, včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, může soud prodloužit dobu trvání předběžného opatření jen z důvodů zvláštního zřetele hodných“.*⁵⁰ Důvody zvláštního zřetele hodné, ke kterým soud v těchto případech přihlíží, je však neurčitý pojem, který se vztahuje k osobě navrhovatele a nikoliv k násilné osobě a těmito důvody mohou být, že se navrhovatel ocitne v tak závažné sociální nebo majetkové situaci, která bude představovat důvody zvláštního zřetele hodné. Situace může být

⁴⁸ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář, citace §76b/1*. Praha, 2009, s. 454.

⁴⁹ ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 137-138.

⁵⁰ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář, citace úryvku §76b/4*. Praha, 2009, s. 454.

vyvolána těžkým tělesným postižením nebo dlouhodobě nepříznivou situací, kterou si navrhovatel nezapříčinil vlastní vinou.⁵¹

4.2.2 Výkon rozhodnutí

Samotný výkon rozhodnutí předběžného opatření dle § 76b) je upravený v § 273b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu a je zajišťován soudem prvního stupně. Tento postup je podobný postupu policie při realizaci vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Soud prostřednictvím soudního vykonavatele na základě nařízeného předběžného opatření, vykáže násilnou osobu ze společného obydlí, přičemž jí odebere všechny klíče od uvedeného obydlí. Rovněž násilné osobě zakáže setkávání se s ohroženou osobou nebo jí jakýmkoliv způsobem kontaktovat. Násilné osobě je v rámci provádění vykázání umožněno, aby si z domu odnesla své cennosti, dokumenty a věci osobní potřeby. V průběhu předběžného opatření si může násilná osoba z obydlí vyzvednout další věci určené k výkonu povolání, podnikání nebo věci nezbytné z jiného vážného důvodu. Tento vstup je však umožněn pouze po předchozí domluvě za přítomnosti soudního vykonavatele. Soudní vykonavatel násilnou osobu vyzve ke sdělení adresy pro doručování písemností, a kde se bude po dobu předběžného opatření zdržovat. Rovněž je poučen, že písemnosti mohou být doručovány jím zvolenému zástupci. Jestliže ve lhůtě soudu tyto informace nesdělí, budou mu písemnosti doručovány uložením u soudu.⁵²

Jestliže násilná osoba není přítomna při výkonu rozhodnutí, bude mu na jeho žádost soudem poskytnuto, aby si z obydlí vyzvedl osobní cennosti, dokumenty a věci osobní potřeby. Dojde-li násilnou osobou k porušení dodržování výčtu povinností, soud na základě návrhu ohrožené osoby provede bezodkladně opětovné vykázání. Dále bude posouzeno, zda nedošlo k trestnému činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odstavce 2 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. ***„Aby jednání pachatele bylo trestným činem, musí se úmyslně dopustit závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykázání nebo předběžné opatření soudu podle § 76b OSŘ. Musí tedy jít o jednání, které zasahuje samotný účel těchto opatření, jímž je zabránit ohrožení života, zdraví, svobody nebo lidské***

⁵¹ HENDRYCHOVÁ, I. Ipravnik: články, civilní proces, Náhrada nákladů řízení a § 150 OSŘ ve světle některých nálezů Ústavního soudu. [online]. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: WWW: <http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/civilni-proces/art_5666/nahrada-nakladu-rizeni-a-150-osr-ve-svetle-nekterych-nalezu-ustavniho-soudu.aspx>.

⁵² KRÁLIČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEL, M. Právo proti domácímu násilí. 2011, s. 74.

důstojnosti ohrožené osoby. Proto takovým jednáním nemusí být porušení zákazu vstupu do obydlí, kterého se pachatel dopustil jen proto, aby si odnesl svoje osobní věci nebo věci potřebné k výkonu povolání“.⁵³

Součástí výkonu rozhodnutí je i poučení násilné osoby, že v případě nedodržování uložených povinností mu mohou být soudem dle ustanovení § 351 zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu opakovaně uloženy pokuty do výše 100.000,-Kč.

---

⁵³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. Praha, 2009, s. 2917.

5 Vývoj řešení domácího násilí

Jedním z prvních počínů, kdy se Česká republika začala blíže zabírat domácím násilím, vyplývá z mezinárodní Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, která byla bývalou Československou socialistickou republikou podepsána dne 17. července 1980. Tato úmluva byla publikována ve Sbírce zákonů jako vyhláška ministra zahraničních věcí Československé socialistické republiky č. 62/1987 Sb. Z úmluvy pro naši republiku vyplývala povinnost, každé čtyři roky předkládat Výboru Organizace spojených národů pro odstranění diskriminace žen zprávu, jaký pokrok byl dosažen v rámci této problematiky. Dalším důležitým krokem byla Pekingská akční platforma, která byla přijata v roce 1995 v Pekingu na V. světové konferenci o ženách. Závěry z této konference byly Českou republikou naplňovány od roku 1998, kdy bylo vládou přijato usnesení vlády č. 6/98. Na základě tohoto usnesení byl ministr práce a sociálních věcí, pověřen koordinací vnitrostátní agendy, která se týkala postavení žen ve společnosti. V souvislosti s touto agendou byl vládě předložen návrh pod názvem Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti mužů a žen, který byl vládou následně každoročně jako program schvalován a jehož součástí byly i postupy při řešení problematiky násilí na ženách a domácího násilí.⁵⁴

Základem interdisciplinární spolupráce bylo nekomplexní řešení násilí páchaného na ženách, které však vyplývalo z priorit o postupu vlády při prosazování rovnosti mužů a žen, a dalo tak vzniknout novému projektu Ministerstva vnitra z roku 2002 pod názvem Modelový mezioborový projekt k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí, který byl realizován v letech 2002 až 2004. Tento projekt byl tvořen mezirezortní pracovní skupinou, která byla složena z členů Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva spravedlnosti, Policie ČR a ze zástupců nevládních neziskových organizací Rosa, ProFem a Bílý kruh bezpečí.⁵⁵

---

⁵⁴MVCR: *O nás, dokumenty, Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2008.* [online]. 2010 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-plneni-opatreni-pro-zavedeni-interdisciplinarnich-tymu-spojucich-zdravotni-socialni-a-policejni-pomoc-pri-odhalovani-a-stihani-pripadu-domaciho-nasili-za-rok-2008.aspx>>.

⁵⁵MVCR: *Archiv 2008, Dokumenty, Modelový mezioborový projekt k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní.*

Podstatný vliv na změnu v řešení otázky domácího násilí v České republice měla i nezisková organizace Bílý kruh bezpečí, která společně se společností Philip Morris ČR v roce 2000 vytvořila projekt pod názvem Domácí násilí. Cílem projektu bylo zajistit obětem domácího násilí nepřetržitou a lehce dostupnou pomoc a zajistit změnu celospolečenského vnímání na problematiku domácího násilí. Tento projekt byl zahájen výzkumem agentury STEM, který byl zaměřen na zmapování situace domácího násilí v České republice, který měl alarmující výsledky a potvrdil vysoký výskyt případů domácího násilí v naší společnosti. Důležitým počinem tohoto projektu bylo v roce 2001 zavedení provozu telefonické linky pod názvem DONA linka, která poskytovala nepřetržitou pomoc obětem domácího násilí.⁵⁶

Dalším průlomovým bodem projektu byla iniciativa k založení Aliance proti domácímu násilí, ke které došlo na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR dne 10. října 2002, která měla za úkol připravit a zejména prosadit změny v oblasti řešení domácího násilí. Součástí aliance se v roce 2004 stala expertní skupina, která vypracovala návrh nového zákona, který se stal průlomovým zákonem v oblasti řešení případů domácího násilí. Jednalo se o zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.⁵⁷

Další součástí tohoto projektu byl i pilotní projekt interdisciplinární spolupráce, který vznikl za pomoci regionální pobočky Bílého kruhu bezpečí v Ostravě v roce 2003. Byl vytvořen tým ze subjektů, které se nejvíce potýkaly s problematikou domácího násilí. Do týmu byly začleněna Policie ČR, městská policie, přestupkové oddělení, oddělení sociálně právní ochrany dětí, oddělení prevence kriminality a drogové problematiky, manželská a předmanželská poradna, krizové centrum pro děti a rodinu, sociální pracovnice, zástupce charity a praktický lékař. Vzhledem k dobrým zkušenostem, byl projekt dále rozšířen i do jiných měst, kterými byly Ústí nad Labem a Brno. V roce 2006 byl tento úspěšný projekt ukončen opětovným výzkumem agentury STEM.

---

pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí. [online]. 2010[cit. 2012-04-14]. Dostupné z: WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2005/rovnost/rovnost5.pdf>>.

⁵⁶Domácí násilí: domácí násilí v České republice 2001 -2006. *Domácí násilí.cz* [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: WWW: <<http://www.domacinasili.cz/files/uploaded/Archiv/index.htm>>.

⁵⁷ Domácí násilí: *Pomáhající profesionálové, Aliance proti domácímu násilí.* [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: WWW: <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/aliance-proti-domacimu-nasili/>>.

5.1 Zákony upravující domácí násilí

Právní řád České republiky má za úkol chránit oběti násilného jednání proti všem formám násilí. Domácí násilí je společensky nebezpečné jednání a jako takové musí být dle míry své nebezpečnosti sankcionováno nebo potrestáno. V současné legislativě se nachází několik významných zákonů, které domácí násilí nejen identifikují, ale identifikují i jejich pachatele a dle míry společenské nebezpečnosti určují výši sankce nebo trestu. Policie ČR řeší násilné jednání dle závažnosti a to dle zákona č. 200/1990 Sb., O přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo dle zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. Vývoj legislativy se však nezaobíral pouze sankčním řešením následků domácího násilí, ale rovněž i následnou pomocí obětem domácího násilí, kterou do českého právního řádu přinesl průlomový zákon č. 136/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

5.1.1 Trestní zákon

V době účinnosti trestního zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon nebyla až do roku 2004 blíže specifikována žádná skutková podstata trestného činu, která by se zabývala problematikou domácího násilí. Pachatelé byli stíháni dle obecných trestných činů, které však byly převážně určeny pro „cizího“ pachatele. Zákonem bylo opomenuto, že domácí násilí probíhá úplně jiným způsobem než u pachatelů cizích. Dne 1. 6. 2004 nabyla účinnosti novela trestního zákona č. 91/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Touto novelizací byla do zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon vložena nová skutková podstata trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě dle § 215a). Tímto ustanovením byl učiněn první zásadní krok při řešení legislativního problému domácího násilí. I přes existenci tohoto ustanovení však stále bylo mnoho případů řešeno na základě zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

5.1.2 Zákon na ochranu před domácím násilím

Dalším a nejvýznamnějším milníkem v oblasti domácího násilí bylo přijetí zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tento zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2007. *„Přijetím tohoto zákona se Česká republika přihlásila k řešení problematiky domácího násilí tak, že deklaruje nulovou toleranci k pachatelům domácího násilí a závazek ochrany osob ohrožených.*

Podstatou zákona 135/2006 Sb. je možnost zásahu státu do vztahu dvou osob a to v jejich společném obydlí, pokud je jedna osoba druhou ohrožena“.⁵⁸

5.1.3 Občanský soudní řád

S přijetím zákona na ochranu před domácím násilím dále došlo ke změně zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád. Významnou změnou je zde ustanovení § 76b). Jedná se zde o předběžném opatření na ochranu před domácím násilím.

Dne 20. července 2009 vyšel v účinnost zákon č. 218/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, kterým byl opětovně novelizován zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád. Novelizace mimo jiné přinesla rozšíření § 76b) odst. 1 o písmena c) d), kde se násilné osobě ukládá povinnost zdržet se setkávání s navrhovatelem (ohroženou osobou) a rovněž zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele (ohrožené osoby). Rozšířením povinností násilné osoby se vývoj legislativy v domácím násilí opětovně posunul kupředu. Dále viz kapitola předběžné opatření.

5.1.4 Zákon o Policii ČR

V souvislosti s přijetím zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, došlo ke změně zákona č. 283/1991 Sb., O policii ČR. Do zákona o policii byly nově vloženy ustanovení § 21a) až § 21d). V těchto ustanoveních byla policii dána významná pravomoc vykázat násilnou osobu ze společného obydlí a zároveň zakázat vstup do společného obydlí a bezprostředního okolí na dobu 10 dní.

Dne 1. 1. 2009 nabyl účinnosti nový zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který nahradil dosavadní zákon č. 283/1991 Sb., O Policii České republiky. V tomto zákoně došlo k mnoha změnám, z nichž nejpodstatnější při řešení domácího násilí je úprava vykázání, které je zde obsaženo v paragrafech 44 až 47. Tato právní úprava vychází z mnohé řady nashromážděných poznatků za doby účinnosti předchozího zákona.

---

⁵⁸ IC-Brno: *Co je interdisciplinární tým, Legislativní rámeček*. [online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: WWW: <www.ic-brno.cz/interdisciplinarni-tym>.

5.1.5 Zákon o sociálním zabezpečení

Další změna v souvislosti se zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, proběhla v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákona se na území ČR započaly zřizovat intervenční centra, která mají za úkol pomáhat ohroženým osobám zprostředkovat právní, lékařskou, sociální a psychologickou pomoc. Zákon dal vzniknout interdisciplinární spolupráci mezi odbory sociálně-právní ochrany dětí, intervenčním centrem a Policií ČR, kdy tyto orgány mají ze zákona povinnost spolupracovat.⁵⁹ Dalšími zainteresovanými složkami jsou soudy, státní zastupitelství, probační a mediační služba, obce a obecní police.

5.1.6 Zákon o sociálních službách

Dne 30. 1. 2007 byl přijat zákon č. 29/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 20. 2. 2007. Tímto pozměňovacím zákonem byl novelizován zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kdy do tohoto zákona bylo vloženo ustanovení dle § 34/1 písm. s), kterým se na území České republiky zřizují intervenční centra. Dále tímto pozměňovacím zákonem, byly ze zákona č. 100/1998 Sb., o sociálním zabezpečení vypuštěny pasáže, které se týkaly pomoci osobám ohroženým násilím a tyto jsou nyní zakomponovány již pouze do zákona o sociálních službách.

5.1.7 Trestní zákoník

Dalším významným posunem je zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, jenž vyšel v účinnost dne 1. 1. 2010 a který nahradil dosavadní zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. V trestním zákoníku došlo k novému přečíslování jednotlivých paragrafových ustanovení. Ustanovení § 215a) týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě byl nahrazen ustanovením § 199 týrání osoby žijící ve společném obydlí. U tohoto ustanovení došlo k několika změnám. Hlavní změnou je odstavec tři, který byl přidán celý. Zde zákon stanoví trest odnětí svobody na 5 až

---

⁵⁹ VOŇKOVÁ, J., *Metodický rámeček práce intervenčních center a podpora jejich vzniku*. Praha, 2007, s. 19-27.

12 let, jestliže pachatel osobě blízké nebo jiné žijící s ním ve společném obydlí způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvěma osobám nebo smrt. Dalším novým ustanovením je skutková podstata trestného činu § 354 nebezpečné pronásledování. Ustanovením tohoto paragrafu se mimo jiné postihují násilné osoby, které neustaly v pronásledování oběti domácího násilí i přes jejich dřívější odchod od násilné osoby. Zde dochází k problému, že i když ohrožená osoba ukončí vztah s násilnou osobou, tato se však s novou situací nesmíří a ohroženou osobu chce mít i po odchodu stále pod kontrolou.

Další novou skutkovou podstatou v trestním zákoníku je ustanovení § 141 zabití. Tímto paragrafem zákon zohledňuje zvláštní okolnosti vraždy násilné osoby spáchané ohroženou osobou po dlouhodobých útrapách domácího násilí. Zákon sice nevyvíňuje ohroženou osobu ze spáchání trestného činu, ale oproti trestnému činu vraždy dle § 140 umožňuje uložit mírnější trest.

5.2 Vývoj postupů police v návaznosti na legislativní vývoj domácího násilí

Legislativní proces u domácího násilí od roku 2004 prodělal mnoho změn a přinesl řadu potřebných zákonů. Pro policii tím nejpodstatnějším přínosem byl institut vykázaní, který byl začleněn do zákona č. 283/1991 Sb., O Policii České republiky. Aby policisté mohli účinně na tyto změny reagovat, bylo zapotřebí průběžně vydávat k jednotlivým problematikám v rámci domácího násilí závazné pokyny a metodická doporučení.

5.2.1 Metodika před vznikem vykázaní

První reakcí policie byla na novelizaci zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, kdy do tohoto zákona byla vložena nová skutková podstata trestného činu § 215a) týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. Na základě této novely byl vydán metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky č. 2/2004, kterým se upravuje postup Policie České republiky při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí.

5.2.2 Metodiky v souvislosti se zákonem č. 283/1991 Sb., O Policii ČR

S přínosem vykázaní do zákona o policii byl policejním prezidiem vydán závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví

postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí. Tento závazný pokyn nabyl účinnosti dne 1. ledna 2007. V návaznosti na tento pokyn byl vydán nový závazný pokyn policejního prezidenta č. 150 ze dne 24. září 2007, kterým se mění závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006.

5.2.3 Metodiky v souvislosti se zákonem č. 273/2008 Sb., O Policii ČR

Novelizace zákona č. 273/2008 Sb., O Policii České republiky přinesla i podstatnou změnu institutu vykázání. Aby došlo k rychlé a účinné aplikaci této změny, byl policejním prezídiem vydán závazný pokyn policejního prezidenta č. 200 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázání. Tento závazný pokyn nabyl účinnosti dne 1. 1. 2009.⁶⁰

Současný postup policie po přijetí oznámení o domácím násilí je dán závazným pokynem policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání. Na základě tohoto závazného pokynu byla vydána metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky, která komplexně upravuje postup policisty od doby oznámení incidentu, přes vyhodnocení až po samotné vykázání.

Vydáním závazných pokynů a doporučení je policistovi pomáháno, aby správně vyhodnotil, zda se jedná o domácí násilí a zda lze násilnou osobu vykázat ze společného obydlí.

5.2.4 Stanoviska ministerstva vnitra

I když je postup policistů řádně popsán v závazných pokynech, dochází občas k situacím, kdy dochází policisty k odlišnému výkladu a tím i k odlišnému postupu. K zajištění jednotného postupu policistů, jsou ke konkrétním sporným situacím zaujímana určitá závazná stanoviska. Tyto stanoviska jsou vydávány Ministerstvem vnitra odborem bezpečnostní politiky.

Například stanovisko k příslušnosti provedení vykázání, kdy násilnou osobou je policista nebo stanovisko k vlastnickému právu ke společnému obydlí a jejich vlivu na provedení vykázání. Obě tyto stanoviska určují, že vykázání je možné učinit vůči jakékoliv osobě. Tudíž za splněných podmínek nemůže být překážkou, že se jedná o policistu, kdy ve výše uvedených závazných pokynech je jasně stanoveno, kdo je

---

⁶⁰KRÁLIČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEJ, M. *Právo proti domácímu násilí*. 2011, s. 74.

oprávněn provést vykazání. Rovněž ani vlastnické právo nemůže být překážkou vykazání, jelikož se jedná o omezení dočasné a převládá zde zájem na ochranu života a zdraví před vlastnickým právem.

6 Subjekty interdisciplinární spolupráce

Interdisciplinární spolupráce je zakotvena v ustanovení § 60a) zákona č. 108/2006 Sb., O sociálních službách. Principem je zajištění vzájemné spolupráce a informovanosti mezi intervenčními centry, Policií České republiky, odborem sociálně právní ochrany dětí, obcemi, obecní policií, poskytovateli jiných služeb a ostatními orgány veřejné správy.

V případech kdy dojde k vykazání násilné osoby ze společného obydlí, je zapotřebí, aby na tento úkon navázaly další zainteresované instituce, jelikož samotná desetidenní lhůta pro vykazání je nedostatečná pro účinnou pomoc ohrožené osobě. Zákonem daná povinnost spolupracovat a vzájemně se informovat je však dána pouze mezi policií ČR, intervenčními centry a odborem sociálně právní ochrany dětí.

6.1 Intervenční centra

Posláním intervenčních center (vznik a vývoj intervenčních center popsán v kapitolách 5.1.5 a 5.1.6) je poskytovat přechodnou odbornou pomoc a nehmotnou podporu osobám, které jsou ohrožené domácím násilím. Český model intervenčních center vznikl z poznatků Rakouského modelu. Důvodem proč byly v Rakousku zřízeny intervenční centra, bylo zjištění, že samostatná a izolovaná pomoc jednotlivých organizací není v rámci ochrany ohrožené osoby a prevence při opakovaném násilí v rodině tak výrazná jako pomoc při společné koordinaci všech zainteresovaných složek. Intervenční centra mají poskytovat ohroženým osobám proaktivní služby, což znamená, že by měly být aktivnější v kontaktování ohrožených osob a informovat je, jaká mají práva, o možnostech pomoci a specializovaných centrech.⁶¹ „*Smyslem intervenčních center je pomoc osobám ohroženým domácím násilím při vyřešení jejich krizové situace a při návratu k běžnému životu*“.⁶²

Základní činnosti intervenčního centra jsou uvedeny v § 60a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a v ustanovení § 25a) vyhlášky č. 505/2006 ze dne 15. 11. 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Jedná se především o povinnost kontaktování ohrožené osoby ve lhůtě 48 hodin od

⁶¹ VARGOVÁ, B a M VAVROŇOVÁ. Rosa-os: *OD DOBRÉHO ÚMYSLU K DOBRÉ SPOLUPRÁCI* *Manuál pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: WWW: <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/zlom_manual.pdf>.

⁶² ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 137-144.

doby, co se intervenční centrum od policie České republiky dozví o vykázaní násilné osoby a poskytne ji následnou pomoc. Tato pomoc však nenavazuje pouze na vykázaní, ale může být poskytnuta i na základě žádosti ohrožené osoby nebo pouze na základě, že se intervenční centrum o ohrožení osoby samo dozví. V tomto případě poskytuje pomoc bezodkladně.

Pomoc je poskytována prostřednictvím sociálně terapeutických služeb, krizové intervence, pomoc ve formě právního poradenství, rad a informací při uplatňování svých práv a oprávněných zájmů. Dále je ohroženým osobám poskytována pomoc při vyřizování běžných záležitostí spočívající v doprovodu na jednání nebo asistenci při jednání na úřadech, policii, soudech a jiných potřebných úřadech, zajištění odborného psychologického poradenství nebo zajišťování kontaktů na další organizace vyplývající s individuální péče a konkrétní situace ohrožené osoby. Každá poskytnutá pomoc intervenčního centra je poskytována v rámci dodržování zásad bezplatnosti, anonymity, diskrétnosti, dobrovolné spolupráce, individuálního přístupu a respektu.⁶³

6.2 Orgán sociálně právní ochrany dětí

V rámci domácího násilí, kde je přítomno dítě, je zapotřebí, aby takovému dítěti byla poskytnuta náležitá ochrana. Dítě může být přímou nebo nepřímou obětí domácího násilí a jako takové je považováno za dítě ohrožené. Poskytnutí ochrany dítěti je zaručeno zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů ze dne 9. 12. 1999, který nabyl účinnosti dne 1. 4. 2000. Zde je tato ochrana vymezena v ustanovení § 6. Zabezpečením a dohledem nad dodržováním práv dítěte je odpovědný orgán sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) jehož činnost se řídí na základě uvedeného zákona. Ochrana dítěte je rovněž zakotvena v Úmluvě o právech dítěte, která byla sepsána dne 20. listopadu 1989 v New Yorku, kdy Česká republika je od svého vzniku smluvní stranou úmluvy.⁶⁴

Spolupráce policie a OSPODu je dána vzájemnou vyrozumívací povinností, kdy OSPOD na základě § 8/1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) a § 51/5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí je povinen orgánům

⁶³ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 144-155.

⁶⁴Vláda: *Vláda České republiky, Úmluva o právech dítěte*. [online]. 2009 [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656/>>.

činným v trestním řízení oznamovat, že došlo ke spáchání trestného činu, což platí i v případě podezření ze spáchání trestného činu. Oznamovací povinnost je dána i tehdy, dojde-li ke zjištění, že mezi rodiči nebo osobami, které jsou odpovědné za výchovu dítěte, dochází k násilí. V opačném případě má policie rovněž za povinnost vždy informovat OSPOD, že v rodině, kde se nachází děti, dochází k násilí. Tato povinnost je dána i v případě, že policií nedojde k vykázaní násilné osoby.

Práce OSPODu spočívá v tom, že vyhledávají děti, které jsou ohroženy domácím násilím a jakmile se tuto informaci dozví, tak v rámci svých kompetencí provedou další šetření s prověrkou situace v rodině, aby zabránili dalšímu ohrožování dítěte.

V rámci interdisciplinární spolupráce, když se OSPOD od policie dozví, že došlo k vykázaní násilné osoby ze společného obydlí z rodiny, kde se nachází dítě, tak mají za povinnost *„kontaktovat rodiče, projednat s nimi vzniklou situaci a poskytnout jim či zprostředkovat poradenskou pomoc podle konkrétních potřeb rodiče a dítěte, zejména pokud jde o řešení úpravy výchovy a výživy dětí, styku s dětmi a poskytování informací o dětech, uplatnění nároků na sociální dávky, případně zprostředkování psychologické, socioterapeutické nebo jiné odborné pomoci“*.⁶⁵

6.3 Interdisciplinární spolupráce v praxi

V praxi nejčastějším příkladem interdisciplinární spolupráce je navázání na policejní vykázaní. Zde se policistovi ukládá, aby do 24 hodin od vstupu do obydlí zaslal kopii úředního záznamu o vykázaní na příslušné intervenční centrum, příslušný soud a v případě, že ve společném obydlí žije nezletilá osoba, odešle policista ve stejném termínu kopii uvedeného záznamu na příslušný odbor sociální péče o dítě. Po obdržení záznamu od policie je intervenčním centrem do 48 hodin nabídnuta ohrožené osobě pomoc. Jestliže povaha případu je natolik závažná a ohrožená osoba chce situaci dále řešit, tak za pomoci intervenčního centra je sepsán návrh na předběžné opatření dle § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, který je následně odeslán příslušnému soudu. Jedná se o totožný soud, kde byla policií zaslána kopie úředního záznamu o vykázaní. V rámci spolupráce se soudy dochází i v případech, kdy se jedná o domácí násilí v rodině a příslušný soud rozhoduje o úpravě poměrů k nezletilým

---

⁶⁵ KEPKOVÁ, M. *Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánu sociálně – právní ochrany dětí v případech domácího násilí*, MPSV, 29 s.

dětem. Jedná se o úpravu výchovy a výživy a dále může soud rozhodnout o styku násilného rodiče s dítětem. Významnou roli v těchto případech hraje odbor sociálně právní ochrany dětí. Interdisciplinární spolupráce odboru sociálně právní ochrany dětí s ostatními subjekty nastává kdykoliv, je-li v rámci domácího násilí v rodině přítomno dítě. Dítě v domácím násilí může být v roli účastníka tím, že je přítomno v rodině, kde k takovému jednání dochází. Často bývá i osobou ohroženou a nežádka i osobou násilnou. V každé z těchto situací je zapotřebí interdisciplinární spolupráce ať už s policií České republiky, příslušnými soudy nebo jinými příslušnými orgány či institucemi.⁶⁶

Mimo subjekty, které jsou povinny spolupracovat ze zákona, je další významná spolupráce se státním zastupitelstvím a soudem zabývajícím se trestním řízením a to v případech, kdy je v rámci domácího násilí spáchán trestný čin.

Mezi další subjekty spolupráce patří probačně mediační služba, přestupková komise, lékaři a lékařská zařízení, azylové domy, poradny a další subjekty a instituce, kteří vyplynou z konkrétní situace.

---

⁶⁶ ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 148-151.

7 Řešení domácího násilí ve Slovenské republice

Po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky na dva samostatné státy započal v každé republice samostatný legislativní vývoj. Tento legislativní vývoj se týkal i legislativy na ochranu před domácím násilím. Ve Slovenské republice oproti České republice započal vývoj již v roce 2002 zákonem č. 424/2002 Z. z., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Zb., Občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů. Touto novelizací bylo ve slovenském občanském soudním řádu doplněno předběžné opatření dle § 76, kdy zde bylo vloženo písmeno g), ve kterém soud předběžným opatření účastníku řízení nařizuje, aby dočasně nevstupoval do domu nebo bytu, ve kterém bydlí osoba blízka a nebo osoba, která je v jeho péči a nebo ve výchově, ve vztahu k níž je důvodně podezřelý z násilí. Novelizace této části občanského soudního řádu nabyla účinnosti dne 1. ledna 2003.

Dne 24. října 2008 byl vydán zákon č. 491/2008 Z. z., kterým se mění a doplňuje zákon Národní rady Slovenské republiky č. 171/1993 Z. z., o Policejním sboru ve znění pozdějších předpisů a o změně a doplnění některých zákonů, který nabyl účinnosti dne 15. prosince 2008. Touto novelizací bylo do zákona o policejním sboru vloženo nové ustanovení § 27a) pod názvem oprávnění vykázat ze společného obydlí. Oprávnění vykázat ze společného obydlí tak jak je to uvedeno v zákoně č. 171/1993 Z. z., O Policejním sboru je v mnoha směrech korespondující s oprávněním vykázání dle zákona č. 273/2008 Sb., O Policii České republiky.

Zákonem č. 491/2008 Z.z. došlo však i k novelizaci zákona č. 99/1963 Z. z., Občanský soudní řád, kde v ustanovení § 76g) došlo ke změně, při které byla z citace vypuštěna pasáž týkající se osoby blízké, nebo osoby, která má osobu v péči nebo výchově. Tato pasáž byla provázána s osobou blízkou tak jak je citována v § 116 zákona č. 40/1964 Zb., Občanský zákoník. Vypuštěním této pasáže může návrh na předběžné opatření podat nejen osoba blízká, ale také například druh, družka nebo jakákoliv jiná osoba. S novelizací se do zákona dostalo i ustanovení § 75b) ve kterém je upraven postup, kdy předběžné opatření navazuje na vykázání policie, čímž došlo k propojení obou zákonů. Dne 28. října 2009 byl vydán zákon č. 495/2009 Z. z., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Zb., Občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů a o změně a doplnění některých zákonů. Novelizace nabyla účinnosti dne 1. ledna 2010. Touto novelizací občanského soudního řádu, došlo opětovně k zefektivnění

předběžného opatření, jelikož ze zákona byla vypuštěná pasáž týkající se obligatorní povinnosti nařízení líčení za účelem rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření, kterému předcházelo vykázaní policie, čímž se legislativní vývoj ve Slovenské republice posunul opět kupředu.⁶⁷

7.1 Rozdíly slovenské právní úpravy vykázaní oproti české

I když je slovenská právní úprava vykázaní v určitých ohledech podobná současné české právní úpravě, je zde i mnoho specifik, která se výrazným způsobem od české úpravy odlišují.

Lhůta - Nejpodstatnějším rozdílem je lhůta, po kterou je násilná osoba vykázána ze společného bytu nebo domu, která činí 48 hodin od zahájení vykázaní. Tato lhůta se však během sobot, nedělí a svátků přerušuje a pokračuje dále s prvním následujícím pracovním dnem.

Vzhledem ke krátké 48 hodinové lhůtě, která je ohrožené osobě poskytnuta vlivem vykázaní násilné osoby ze společného obydlí, je policista povinen poučit ohroženou osobu o možnosti v této lhůtě podat k příslušnému soudu návrh na předběžné opatření. S tímto poučením je policii dána i povinnost, poskytnout ohrožené osobě součinnost při doručování návrhu předběžného opatření. Podáním takového návrhu soudu v době, kdy běží lhůta vykázaní, se doba vykázaní násilné osoby prodlužuje do doby, než nabude vykonatelnost rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Dle ustanovení § 76 odstavce 3 zákona č. 99/1963 Zb., Občanský soudní řád, může soud určit dobu, po jakou předběžné opatření může trvat nebo může dobu předběžného opatření podmínit rozhodnutím ve věci samé.

Poučení – součástí poučení násilné osoby je i povinnost poučit násilnou osobu o následcích nedostavení se na soudní projednání a způsob jakým bude soudní rozhodnutí doručováno. Toto poučení se vztahuje i k osobě ohrožené. Jakmile se jedna ze stran nedostaví k soudnímu projednání, může být soudem rozhodnuto v neprospěch osoby, která se nedostavila, aniž by soudem byly zjišťovány důvody vykázaní. Soudem

---

⁶⁷ SMYČKOVÁ, R a M KOTRECOVÁ. Law.muni: Masarykova universita právnická fakulta, *Dny práva 2010, VÝVOJ INŠTITÚTOV OCHRANY PŘED DOMÁCIM NÁSILÍM V SLOVENSKOM CIVILNOM PROCESĚ*. [online]. 2010 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: WWW: <[http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/07_nasili/Kotrecova_Alexandra_\(4148\).pdf](http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/07_nasili/Kotrecova_Alexandra_(4148).pdf)>.

může být rovněž zamítnut návrh na předběžné opatření, jestliže se žádná ze zúčastněných stran nedostaví k jednání.

Kontrola dodržování vykázaní – kontrola dodržování vykázaní není striktně určena lhůtou tak jako je to v české úpravě, ale slovenská úprava pouze uvádí, že policie má za povinnost prověřovat dodržování vykázaní

Oznamovací povinnost – oproti české úpravě, kde je policista povinen vyrozumět do 24 hodin od vykázaní příslušné subjekty v rámci interdisciplinární spolupráce, ve slovenské úpravě je tato povinnost dána pouze v případě, že ohroženou osobou je dítě, kdy má policie za povinnost vyrozumět orgán sociálně právní ochrany dětí a sociální kurately

Možnost vyzvednutí věcí z obydlí – dle slovenské úpravy má násilná osoba právo při vykázaní vzít si ze společného obydlí věci sloužící jejím osobním potřebám, její osobní cennosti a dokumenty. Vzápětí je jí však poskytnuta lhůta, že si může do 24 hodin od vykázaní vyzvednout ze společného obydlí další osobní věci a věci důležité pro výkon podnikání nebo zaměstnání.

8 Porovnání vybraných okresů a příslušných soudů

Pro porovnání vybraných územních odborů policie a příslušných okresních soudů ve Středočeském kraji byl vybrán územní odbor Nymburk a územní odbor Kolín a k nim příslušné okresní soudy v Nymburce a Kolíně. Tyto okresy byly vybrány záměrně pro svoji podobnou vzdálenost od Prahy, která je okolo 50 km na okraj Prahy a pro svoje podobné složení obyvatelstva. Výběr byl proveden rovněž na základě podobného nárůstu obyvatelstva, který je v posledních letech významný v Praze a jejím blízkém okolí.

Územní odbor Nymburk

Do příslušnosti územního odboru Nymburk spadá sedm obvodních oddělení, kterými jsou OOP Nymburk, OOP Křinec, OOP Lysá nad Labem, OOP Městec Králové, OOP Milovice, OOP Poděbrady a OOP Sadská. V okrese Nymburk dle statistiky posledního sčítání lidu žije celkem 93870 lidí z toho 45962 mužů a 47908 žen. Ve věkové kategorii 15 až 64 let, která je nejrizikovější s pohledu počtu násilných osob žije 32465 mužů a 32105 žen.

Na územním odboru Nymburk bylo za rok 2010 vykázáno celkem 8 osob, z toho 8 mužů. Dále bylo zaznamenáno 28 případů se znaky domácího násilí, z čehož k vykázání došlo v uvedených 8 případech.

Za rok 2011 počet vykázání stoupl na počet 16, kdy z toho bylo vykázáno 15 mužů a 1 žena. Incidentů se znaky domácího násilí bylo zaznamenáno 31, z toho k vykázání došlo v uvedených 16 případech.

Okresní soud Nymburk

Na okresním soudu Nymburk, bylo v roce 2010 vydáno 8 usnesení o předběžném opatření dle ustanovení § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu, kdy pouze ve 4 případech tato rozhodnutí navazovala na vykázání policie a ve 4 případech byla vydána pouze na základě návrhu ohrožené osoby. Z uvedených případů byl v 7 případech předběžného opatření násilnou osobou muž a ohroženou osobou žena a v 1 případě byla násilnou osobou žena a ohroženou osobou muž.

V roce 2011 bylo okresním soudem v Nymburce vydáno již 12 usnesení o předběžném opatření dle ustanovení § 76b) s tím, že v 8 případech tato rozhodnutí navazovala na vykázání policie a opětovně ve 4 případech byly vydány samostatně pouze na návrh ohrožené osoby. Z uvedeného počtu byl v 10 případech násilnou osobou muž a ohroženou osobou žena, v 1 případě byla násilnou osobou žena a ohroženou osobou muž a v 1 případě byla násilnou osobou žena a ohroženou osobou rovněž žena.

Územní odbor Kolín

Do příslušnosti územního odboru Kolín spadá šest obvodních oddělení, kterými jsou OOP Kolín, OOP Český Brod, OOP Kostelec nad Černými Lesy, OOP Kouřim, OOP Pečky a OOP Týnec nad Labem. V okrese Kolín dle statistiky posledního sčítání lidu žije celkem 96583 lidí z toho 44785 mužů a 48798 žen. Ve věkové kategorii 15 až 64 let, která je nejrizikovější s pohledu počtu násilných osob žije 33928 mužů a 32584 žen.

Na územním odboru Kolín bylo za rok 2010 vykázáno celkem 7 osob z toho 7 mužů. Dále bylo zaznamenáno 16 případů se znaky domácího násilí, z čehož k vykázání došlo v uvedených 7 případech.

Za rok 2011 počet vykázání stoupl na počet 8, kdy z toho bylo vykázáno 7 mužů a 1 žena, incidentů se znaky domácího násilí bylo zaznamenáno 10, z toho k vykázání došlo v uvedených 8 případech.

Okresní soud Kolín

Na okresním soudu v Kolíně, bylo v roce 2010 vydáno 11 usnesení o předběžném opatření dle ustanovení § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu, kdy v 7 případech tato rozhodnutí navazovala na vykázání policie a ve 4 případech byla vydána pouze na základě návrhu ohrožené osoby. Z uvedených případů byl ve všech těchto případech předběžného opatření násilnou osobou muž a ohroženou osobou žena.

V roce 2011 bylo okresním soudem v Kolíně vydáno 13 usnesení o předběžném opatření dle ustanovení § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu, kdy v 5 případech tato rozhodnutí navazovala na vykázání policie, v 7 případech byla vydána pouze na základě návrhu ohrožené osoby a 1 bylo předběžné opatření zamítnuto. Z uvedených případů byl ve 12 případech předběžného opatření násilnou osobou muž a ohroženou osobou žena a v 1 případě byla násilnou osobou žena

a ohroženou osobou žena. Dále z těchto případů se ve 3 případech jednalo dospělé děti žijící s rodiči, kdy děti byly násilnými osobami vůči rodičům.

8.1 Výsledky porovnání

Porovnáním vybraných okresů bylo zjištěno, že na územním odboru policie Nymburk počet incidentů se znaky domácího násilí stoupl o 3 případy, avšak počet vykázaní policisty stoupl o 100 procent, kdy v roce 2010 jich bylo 8 a v roce 2011 jich bylo již 16. Předběžné opatření okresního soudu Nymburk rovněž má stoupající tendenci kdy jich v roce 2011 bylo nařízeno o 6 více než v roce 2010, avšak vydání návrhu, aniž by mu předcházelo vykázaní, bylo po oba roky stejné a to v počtu 4.

Na územním odboru policie Kolín počet incidentů se znaky domácího násilí klesl o 8 případů, avšak počet vykázaní stoupl o 1 případ oproti roku 2010. Předběžné opatření nařízené okresním soudem Kolín mělo rovněž stoupající tendenci, kdy v roce 2011 jich bylo nařízeno o 2 více. Rovněž stoupl i počet předběžných opatření, které byly nařízené soudem, aniž by jim předcházelo vykázaní policie, kdy těchto bylo nařízeno o 3 více než v roce 2010.

V porovnání vykázaní a následné navázání předběžného opatření bylo zjištěno, že v okrese Kolín až na dva případy v roce 2011 bylo vždy navázáno na vykázaní předběžným opatřením, kdežto v okrese Nymburk ať už v roce 2010 nebo 2011 to bylo vždy pouze polovina případů.

Součtem vykázaní policie a předběžných opatření soudu v daných lokalitách, bylo zjištěno, že na okrese Nymburk bylo v roce 2010 celkem o 9 případů více než okrese Kolín a v roce 2011 bylo na okrese Nymburk již o 23 případů více než na okrese Kolín.

Závěr

Studiem odborné literatury a praktickými poznatky bylo zjištěno, že domácí násilí je nejen aktuální problematikou současné doby, ale že, vzrůstající počty případů domácího násilí, nutí všechny zainteresované složky, které se touto problematikou zabývají, k neustálému hledání a nalézání nových možností jak s touto problematikou účinně bojovat.

Rovněž policie vždy účinně zareagovala na legislativní změny týkající se domácího násilí a průběžně vydává závazné pokyny a metodické příručky, kterými stanovuje postup příslušníků policie v případech domácího násilí. Nejen však policie účinně reagovala na příslušné změny v zákonech, ale účinná reakce probíhala i u ostatních subjektů interdisciplinární spolupráce, kdy pro intervenční centra byly Bílým kruhem bezpečí zpracován metodický rámec práce intervenčních center a metodický rámec interdisciplinární spolupráce, taktéž Ministerstvem práce a sociálních věcí jsou vydávány metodická doporučení k postupu orgánů sociálně právní ochrany dětí v případech domácího násilí. K dalšímu zlepšení a zkvalitnění spolupráce došlo v rámci intervenčních center v roce 2008 v Ústí nad Labem, kde bylo založeno občanské sdružení pod názvem Asociace pracovníků intervenčních center ČR, o. s., se kterou byla v Praze dne 15. března 2011 podepsána dohoda mezi Policií české republiky a Asociací pracovníků intervenčních center ČR, o. s., o vzájemné spolupráci a školení policistů v oblasti domácího násilí. Nelze opomenout přínos předběžného opatření dle ustanovení § 76b) zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu, které je v současné podobě významnou pomocí pro oběť domácího násilí.

Autorem práce bylo dospěno k závěru, že v současné době má Česká republika dostatečnou právní legislativu týkající se domácího násilí od jeho identifikace až po jeho řešení. S pohledu oběti je důležité, že zákonodárci bylo v zaváděných legislativních změnách myšleno na propojení subjektů, které se domácím násilím zabývají v rámci interdisciplinární spolupráce, čímž byla vytvořena ucelená kompaktní pomoc obětem domácího násilí.

Studiem slovenské legislativy zabývající se domácím násilím bylo zjištěno, že Slovenská republika začala účinně reagovat na problematiku domácího násilí již v roce 2002, kdy byl novelizován zákon č. 99/1963 Z.z., Občanský soudní řád, kterým do zákona bylo zavedeno předběžné opatření dle § 76g). Dalším významným počinem ve

slovenské legislativě je novelizace zákona č. 171/1993 Z. z., O Policejním sboru v roce 2008, kterým došlo k zavedení oprávnění vykázat násilnou osobu ze společného obydlí pod ustanovením §27a). Tak jako v České republice mají policisté možnost využít oprávnění k vykázání násilné osoby, avšak je zde pouze provázanost policie a soudu prostřednictvím navázání předběžného opatření na vykázání policie a případně orgánu sociálně právní ochrany dětí a sociální kurately v případě, že ohroženou osobou je dítě, ale chybí zde zákonem stanovená návaznost na neziskové organizace zabývajícími pomoci obětem násilí, tak jak je tomu i v České republice v případě intervenčních center v rámci interdisciplinární spolupráce.

S porovnáním české a slovenské právní úpravy dále vyplývá, že se tyto v mnoha věcech navzájem shodují, avšak podstatným a výrazně odlišujícím se rozdílem je 48 hodinová lhůta, po kterou je násilná osoba vykázána z obydlí. V porovnání s lhůtou v České republice je tato lhůta velice krátká na to, aby si ohrožená osoba dokázala z násilí na ní vykonaném ucelit myšlenky a rozmyslet si svůj další postup ve věci, jelikož tato lhůta není jen na rozmyšlení postupu, ale také na podání návrhu k soudu na vydání předběžného opatření.

Při srovnávání vybraných okresů, kterými byly okres Nymburk a okres Kolín, bylo zjištěno, že počty vykázání a předběžných opatření v obou okresech mají stoupající tendenci. I když počty obyvatel v obou vybraných okresech jsou na podobných hodnotách, tak v okrese Kolín jsou stoupající hodnoty výrazně nižší než v okrese Nymburk.

Předkládaná práce může být využita jako příručka pro začínající policisty, pracovníky orgánu sociálně právní ochrany dětí a intervenčních center k bližšímu poznání této problematiky, zejména pak způsoby jejího řešení a následné navázání ostatních institucí na práci policie, jelikož bližší poznání jim umožní lepší a kvalifikovanější pomoc osobám ohroženým domácím násilím jakož i pro další profesní rozvoj.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: (domácí násilí, stalking, predikce násilí)*, 1. vydání, Praha: Grada Publishing, a.s., 2008.160 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
2. DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9.
3. KRÁLÍČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEJ, M.. *Právo proti domácímu násilí*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2011, 139 s. Beckova skripta. ISBN 978-807-4003-813.
4. PLECITÝ, V. *Problematika ochrany osob a majetku z pohledu soukromého a veřejného práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 139 s. ISBN 80-738-0247-3.
5. STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, 91 s. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-020-0.
6. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
7. ŠEDIVÁ, M. a kol. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2007, 54 s. ISBN 978-80-239-9449-0.
8. ŠEVČÍK, D., a ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-807-3676-902.
9. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*, 1. vydání. Praha: 2009, 458 s. ISBN 978-80-7400-142-0.
10. VOŇKOVÁ, J. a kol. *Metodický rámec práce intervenčních center a podpora jejich vzniku*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2007, 87 s. ISBN 978-80-239-9448-3.

Elektronické zdroje

11. Domácí násilí: domácí násilí v České republice 2001 -2006. *Domácí násilí.cz* [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: WWW:
<<http://www.domacinasili.cz/files/uploaded/Archiv/index.htm>>

12. Domáci násilí: *Pomáhající profesionálové, Aliance proti domácímu násilí*. [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: WWW: <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/aliance-proti-domacimu-nasili/>>
13. Donalinka: *Nová praxe, Metoda SARA DN*. [online]. [cit. 2011-12-18]. Dostupné z: WWW: <<http://www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/>>
14. DUNDÁČKOVÁ, E. *Bílý kruh bezpečí: aliance proti domácímu násilí* [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: WWW: <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/aliance-proti-domacimu-nasili/>>
15. HENDRYCHOVÁ, I. Ipravník: *články, civilní proces, Náhrada nákladů řízení a § 150 OSŘ ve světle některých nálezů Ústavního soudu*. [online]. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: WWW: <http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/civilni-proces/art_5666/nahrada-nakladu-rizeni-a-150-osr-ve-svetle-nekterych-nalezu-ustavniho-soudu.aspx>
16. HUMHAL, K. Rosa-os: *Násilí v rodině a rozhodování o svěření do výchovy – vybrané případy z praxe*. [online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: WWW: <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/HUMHAL_Domaci_nasili_a_rozhodovani_o_svereni_nezl.pdf>
17. IC-Brno: *Co je interdisciplinární tým, Legislativní rámec*. [online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: WWW: <www.ic-brno.cz/interdisciplinarni-tym>
18. MVCR: *Archiv 2008, Dokumenty, Modelový mezioborový projekt k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí*. [online]. 2010 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2005/rovnost/rovnost5.pdf>>
19. MVCR: *O nás, dokumenty, Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2008*. [online]. 2010 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-plneni-opatreni-pro-zavedeni-interdisciplinarnich-tymu-spojucich-zdravotni-socialni-a-policejni-pomoc-pri-odhalovani-a-stihani-pripadu-domaciho-nasili-za-rok-2008.aspx>>
20. MVCR: *O nás, dokumenty-kriminality, domácí násilí - institut vykazání a další informace*. [online]. 2010 [cit. 2011-11-16]. Dostupné z: WWW:

<<http://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>>

21. Naposledy.blog: *Zdravotně postižení a domácí násilí, Kdo je senior? Násilí páchané na seniorech*. [online]. 2005 [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: WWW:

<<http://naposledy.blog.cz/0901/zdravotne-postizeni-a-domaci-nasili-kdo-je-senior-nasili-pachane-na-seniorech>>

22. Policie: *Prevence, Domáci násilí, Nebuďme slepí k domácímu násilí*. [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx>>

23. Pomoc obětem: *Problematika násilí, formy násilí, sexuální násilí*. [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: WWW:

<<http://pomocobetem.cz/clanky/clanek.php?k=22&a=20&proc=default&qmzi=72>>

24. Rosa-os: *Domáci násilí, Specifika domácího násilí*. [online]. [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/specifika-domaciho-nasili/>>

25. SMYČKOVÁ, R a M KOTRECOVÁ. Law.muni: Masarykova universita právnická fakulta, *Dny práva 2010, VÝVOJ INŠTITÚTOV OCHRANY PŘED DOMÁCIM NÁSILÍM V SLOVENSKOM CIVILNOM PROCESĚ*. [online]. 2010 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: WWW:

<[http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/07_nasili/Kotrecova_Alexandra_\(4148\).pdf](http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/07_nasili/Kotrecova_Alexandra_(4148).pdf)>

26. Šance dětem: *slovníček pojmů*. [online]. 2012 [cit. 2012-01-10]. Dostupné z: WWW: <<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/slovnicek-pojmu.shtml>>

27. VARGOVÁ, B a M VAVROŇOVÁ. Rosa-os: *OD DOBRÉHO ÚMYSLU K DOBRÉ SPOLUPRÁCI* Manuál pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: WWW: <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/zlom_manual.pdf>

28. Vláda: *Vláda České republiky, Úmluva o právech dítěte*. [online]. 2009 [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656/>>

Ostatní zdroje

29. DUFKOVÁ, I. *Domáci násilí se zaměřením na problematiku oběti*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. 72 s., brožura

30. KEPKOVÁ, M. *Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánu sociálně – právní ochrany dětí v případech domácího násilí*, MPSV, 29 s.
31. LINHART, M. *Vyjádření odboru bezpečnostní politiky k terminologii manuálu BKB týkající se nakládání se zbraní na místě incidentu*. Praha: MVOBP. 2009, 2 s.
32. LINHART, M. *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu policie při aplikaci institutu vykázání v některých specifických případech*. Praha: MVOBP. 2008, 3 s.
33. LINHART, M. *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu policie vůči dítěti – svědkovi domácího násilí*. Praha: MVOBP. 2010, 3 s.
34. Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání
35. Občanská poradna Nymburk, o. s., Občanská poradna Beroun, *Co dělat když...? Rady a informace pro oběti násilí a trestných činů*, součást projektu č. CZ.04.1.05/3.2.04.4/5342, Projekt spolufinancován Evropským sociálním fondem, státním rozpočtem ČR a krajským rozpočtem Středočeského kraje, 41 s., brožura
36. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí
37. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200 ze dne 22. prosince 2008 o provádění vykázání
38. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166 ze dne 23. prosince 2009 o provádění vykázání